

Ny skuldsaneringslag

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2005/06:124 Ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande samt två motioner som väckts med anledning av propositionen och nio motioner från den allmänna motionstiden år 2005.

Propositionen innehåller förslag till en ny skuldsaneringslag. Förslaget innebär att skuldsaneringsförfarandet koncentreras till kronofogdemyndigheten. Myndigheten föreslås kunna fatta beslut i ärenden om skuldsanering även då en borgenär motsätter sig en skuldsanering. Den enskilde skall ha möjlighet att överklaga kronofogdemyndighetens beslut till domstol. En annan nyhet är att den gäldenär som vill ansöka om skuldsanering inte längre skall behöva göra ett eget försök att träffa en frivillig överenskommelse med sina borgenärer innan han eller hon ansöker om skuldsanering. I propositionen behandlas även frågor om den kommunala budget- och skuldrådgivningen, och det föreslås att Konsumentverket ges ett ansvar för att stödja och ge vägledning för denna verksamhet.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag med några smärre redaktionella justeringar och avslår samtliga motioner.

I betänkandet finns fem reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	7
Ny skuldsaneringslag	7
Andra åtgärder mot överskuldsättning	14
Övriga frågor	17
Reservationer	20
1. Ny skuldsaneringslag, punkt 1 (m, kd, c)	20
2. Andra åtgärder mot överskuldsättning, punkt 2 (fp)	21
3. Andra åtgärder mot överskuldsättning, punkt 2 (v)	22
4. Andra åtgärder mot överskuldsättning, punkt 2 (c)	24
5. Övriga frågor, punkt 3 (kd)	24
Särskilt yttrande	26
Ny skuldsaneringslag, punkt 1 (fp)	26
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	27
Propositionen	27
Följdmotioner	27
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	28
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	30
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	47
<i>Bilaga 4</i>	
Offentlig utfrågning	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ny skuldsaneringslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) skuldsaneringslag,
- b) lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att 11 kap. 2 § får den utformning som utskottet föreslår i bilaga 3,
- c) lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m.,
- d) lag om ändring i konkurslagen (1987:672),
- e) lag om ändring i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.,
- f) lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619),
- g) lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
- h) lag om ändring i lagen (2005:703) om ändring i skuldsaneringslagen (1994:334),
- i) lag om ändring i skuldsaneringslagen (2006:000).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:124 i denna del och avslår motionerna 2005/06:L7 yrkandena 1 och 2, 2005/06:L8, 2005/06:L275, 2005/06:L277, 2005/06:L332 yrkande 2 och 2005/06:L370 yrkande 5.

Reservation 1 (m, kd, c)

2. Andra åtgärder mot överskuldsättning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L237 yrkandena 1–4, 2005/06:L307 yrkandena 2 och 4, 2005/06:L362 och 2005/06:L370 yrkandena 1–4.

Reservation 2 (fp)

Reservation 3 (v)

Reservation 4 (c)

3. Övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L322 och 2005/06:L368.

Reservation 5 (kd)

Stockholm den 9 maj 2006

På lagutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Christina Nenes (s), Hillevi Larsson (s), Tasso Stafilidis (v), Maria Hassan (s), Bertil Kjellberg (m), Rezene Tesfazion (s), Viviann Gerdin (c), Anneli Särnblad (s), Henrik von Sydow (m), Pia Nilsson (s), Johan Löfstrand (s), Mia Franzén (fp), Ingemar Vänerlov (kd) och Rune Berglund (s).

Redogörelse för ärendet

Genom skuldsaneringslagen (1994:334), som trädde i kraft den 1 juli 1994, infördes möjligheter för fysiska personer att under vissa förutsättningar helt eller delvis befrias från en övermäktig skuldbörda (prop. 1993/94:123, bet. LU26, rskr. 303). Lagen har varit föremål för flera utvärderingar.

Riksdagens revisorer genomförde redan våren 1995 en granskning av skuldsaneringslagens tillämpning (förs. 1995/96:RR9). Som en uppföljning anordnade lagutskottet i december 1996 en offentlig utskottsutfrågning om tillämpningen av lagen (bet. 1996/97:LU6).

Konsumentverket och dåvarande Riksskatteverket har på regeringens uppdrag i olika sammanhang också utvärderat lagen och dess tillämpning (Konsumentverkets rapport 1995/96:34 och RSV Rapport 2002:5). Även Konsumentpolitiska kommittén behandlade frågor om skuldsanering i betänkandet (SOU 2000:29) *Starka kommuner i en gränslös värld*.

Efter det att Riksdagens revisorer genomfört en ytterligare granskning av skuldsaneringslagens tillämpning (förs. 2000/01:RR4) tillkännagav riksdagen våren 2001 att tiden var mogen för en förutsättningslös, samlad och övergripande uppföljning och utvärdering av tillämpningen av skuldsaneringslagen samt att det fick ankomma på regeringen att ta initiativ till ett sådant arbete (bet. 2000/01:LU12, rskr. 168).

I november 2002 tillkallade regeringen en särskild utredare med uppgift att utvärdera och göra en översyn av skuldsaneringslagen. Utredningen överlämnade i augusti 2004 betänkandet (SOU 2004:81) *Ett steg mot ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande*. Betänkandet har remissbehandlats och ligger till grund för förslagen i denna proposition som bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

I propositionen föreslår regeringen – efter att ha hört Lagrådet – att riksdagen antar det framlagda förslaget till ny skuldsaneringslag. Därutöver innehåller propositionen förslag till följdändringar i andra lagar.

Regeringens förslag finns i *bilaga 1*. De lagförslag som behandlas i detta betänkande finns i *bilaga 2 och 3*. Lagutskottet har överlämnat tre av de i propositionen framlagda lagförslagen till skatteutskottet. Det gäller förslagen till lagar om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173), sekretesslagen (1980:100) och lagen (1993:892) om ackord rörande statliga fordringar m.m. (lagförslagen 3, 4 och 8). Dessa lagar föreslås ändrade även i regeringens proposition 2005/06:200 *En kronofogdemyndighet i tiden som riksdagen*, efter beredning i skatteutskottet, skall besluta om senare under våren 2006. För att uppnå en lagteknisk samordning av lagförslagen har de tre nämnda lagförslagen därför överlämnats till skatteutskottet.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. I detta sammanhang behandlar utskottet även nio motioner från den allmänna motions-tiden år 2005. Förslagen i motionerna finns i *bilaga 1*.

Som ett led i beredningen av propositionen och de motioner som väckts med anledning av propositionen anordnade utskottet den 28 mars 2006 en offentlig utskottsutfrågning. Vid utfrågningen deltog företrädare för Justitiedepartementet, Socialstyrelsen, Skatteverket, Konsumentverket, Finansbolagens Förening, Riksförbundet Fattiga Riddare, Svenska Bankföreningen, Svenska Inkassoföreningen, Sveriges Inkassoorganisation samt Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst. Vad som framfördes vid utfrågningen framgår av *bilaga 4*.

Utskottets överväganden

Ny skuldsaneringslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny skuldsaneringslag och avslår motionerna. Jämför reservation 1 (m, kd, c) och särskilt yttrande (fp).

Bakgrund

Som allmänna villkor för att en skuldsanering skall beviljas gäller enligt skuldsaneringslagen (1994:334) att gäldenären är så skuldsatt att han eller hon inte inom överskådlig tid kan betala sina skulder. Därtill kommer att det vid en allmän bedömning skall vara skäligt att bevilja skuldsanering.

Nuvarande skuldsaneringsförfarande består av tre steg. De tre stegen är delar i ett sammanhängande förfarande, och gäldenären måste gå igenom ett steg innan han eller hon kan gå vidare till nästa steg.

I det första steget, som i huvudsak lämnats utanför det lagreglerade området, skall gäldenären på egen hand försöka nå en uppgörelse med sina borgenärer (egenförsök). Kommunen är därvid skyldig att lämna råd och anvisningar till den skuldsatta personen.

Om gäldenären med eller utan hjälp från kommunen inte lyckas träffa en uppgörelse med sina borgenärer, kan han eller hon i ett andra steg ansöka om frivillig skuldsanering hos kronofogdemyndigheten. Med frivillig skuldsanering avses att gäldenären tillsammans med kronofogdemyndigheten upprättar ett förslag om skuldsanering som godtas av samtliga borgenärer.

Om någon borgenär motsätter sig ett sådant förslag men kronofogdemyndigheten inte avslår ansökan, skall ärendet överlämnas till tingsrätt. Tingsrätten kan i det tredje steget fatta beslut om tvingande skuldsanering, även om någon eller några borgenärer motsätter sig att gäldenären beviljas skuldsanering.

Innebörden av en beslutad skuldsanering är att den skuldsatte under en period, i regel fem år, skall leva på begränsade ekonomiska resurser och att det överskott som eventuellt finns skall fördelas mellan borgenärerna. Fördelningen sker enligt en betalningsplan som fastställs vid beslutet om skuldsanering, om det finns någon betalningsförmåga. För det fall det inte finns något överskott upprättas inte någon betalningsplan, en s.k. nollösning.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen åtgärder i syfte att göra skuldsaneringsförfarandet enklare och mer effektivt. Förslaget innebär bl.a. att skuldsaneringsförfarandet fortsättningsvis koncentreras till kronofogdemyndigheten. Utöver ändringar i sak föreslår regeringen relativt stora lagtekniska ändringar. Regeringen lägger därför fram förslag till en helt ny skuldsaneringslag.

För att en gäldenär, enligt nuvarande bestämmelser, skall beviljas skuldsanering krävs bl.a. att detta med hänsyn till gäldenärens ekonomiska och personliga förhållanden bedöms vara skäligt. Vissa förhållanden skall särskilt beaktas vid denna bedömning. En av de omständigheter som nämns är de ansträngningar som gäldenären har gjort för att på egen hand nå en uppgörelse med sina borgenärer, det s.k. *egenförsökskravet*.

I propositionen föreslår regeringen att den gäldenär som vill ansöka om skuldsanering inte skall behöva göra ett eget försök att nå en frivillig uppgörelse med sina borgenärer innan han eller hon ansöker om skuldsanering hos kronofogdemyndigheten. Regeringen anför att egenförsökskravet har utvecklats i praxis och med tiden kommit att bli tämligen formaliserat. Det stora flertalet gäldenärer måste ta hjälp av en professionell rådgivare för att uppfylla kravet på egenförsök. I praktiken är det ofta en kommunal tjänsteman som gör utredningen om gäldenärens skuldsättning och dennes ekonomiska förhållanden. Regeringen anför att detta i och för sig kan sägas vara i linje med en av den nuvarande lagens utgångspunkter, nämligen att det allmänna skall tillhandahålla de instrument som behövs för att en skuldsanering skall kunna genomföras under ordnade former. Samtidigt rimmar det mindre väl med ett av ändamålsskälerna bakom egenförsöket – att främja och värdesätta gäldenärens egen aktivitet under förfarandet. Regeringen framhåller att de kommunala rådgivarnas arbete med att utreda gäldenärens ekonomiska situation ofta har blivit tidskrävande. Detta arbete, framför allt kartläggningen av samtliga skulder, torde i viss mån underlätta kronofogdemyndighetens handläggning. Samtidigt är det, anför regeringen, mindre lämpligt om utredningsarbetet på detta sätt dubblas genom att rådgivaren gör en sådan fullständig utredning som det ankommer på kronofogdemyndigheten att göra. En sådan dubbling har heller inte varit åsyftad i lagens förarbeten. Regeringen pekar på att resultaten från den kommunala verksamheten med budget- och skuldrådgivning också är förhållandevis magra när det gäller att nå fram till frivilliga uppgörelser med gäldenärens samtliga borgenärer.

Genom att ta bort kravet på egenförsök kan, enligt regeringens mening, i många fall rådgivarnas tidskrävande arbete med att kartlägga gäldenärens samtliga skulder komma att minska. Dessutom uppnås en inte obetydlig tidsvinst genom att gäldenären slipper att skicka ett förslag till samtliga sina borgenärer och avvakta svarstidens utgång. I de ärenden där det redan från början står klart att det saknas förutsättningar för en frivillig uppgörelse behöver gäldenären – eller i praktiken ofta rådgivaren – inte vare sig

upprätta eller skicka något förslag till borgenärerna. Regeringen anför att rådgivaren i stället kommer att kunna ägna mer tid åt att medverka till frivilliga uppgörelser där det finns större möjlighet att lyckas och att vid behov hjälpa gäldenären med att upprätta en ansökan om skuldsanering. I ett senare skede blir det kronofogdemyndigheten som tillställer borgenärerna ett förslag, och därmed undviks dubbelarbete för det allmänna. Genom att ta bort kravet på egenförsök kommer skuldsaneringsförfarandet således att kunna effektiviseras och de totala handläggningstiderna kortas. Dessutom kan en sådan ordning gynna borgenärerna, eftersom dessa slipper att hantera förslag till uppgörelser i två omgångar.

Ett borttagande av kravet på egenförsök innebär att lagregleringen bör utformas så att det vid den allmänna skälighetsbedömningen inte längre särskilt skall beaktas de ansträngningar som gäldenären har gjort för att på egen hand söka nå en uppgörelse med sina borgenärer. Enligt regeringens mening bör dock gäldenärens ansträngningar i detta avseende alltså kunna tillmätas betydelse som en omständighet bland andra inom ramen för den allmänna skälighetsbedömningen, särskilt om gäldenären har en relativt stor betalningsförmåga. Den föreslagna regleringen innebär att eventuella egenförsök kommer att tillmätas ett annat och lägre värde liksom att bedömningen kan ske friare och på ett mer nyanserat sätt. Genom förslaget tydliggörs att frånvaron av ett fullgott egenförsök i sig inte bör utgöra hinder mot en skuldsanering.

I propositionen föreslås också en *ändrad instansordning* för beslut om skuldsanering. Regeringen föreslår att kronofogdemyndigheten skall pröva en ansökan om skuldsanering och fatta beslut i ärendet även om en eller flera borgenärer motsätter sig en skuldsanering. Ett beslut av kronofogdemyndigheten skall enligt förslaget få överklagas till allmän domstol. Kronofogdemyndigheten skall också kunna ändra eller upphäva ett beslut om skuldsanering. Även ett sådant beslut skall den enskilde ha rätt att få överprövat av domstol.

Regeringen pekar på att en borgenär enligt den nuvarande ordningen inte behöver ange något skäl till varför borgenären motsätter sig att skuldsanering beviljas och att processen i ett enskilt ärende härigenom kan förlängas med åtskilliga veckor. Vidare fastställs kronofogdemyndighetens förslag till skuldsanering av tingsrätten i 90–95 % av de ärenden som överlämnas dit. Genom att låta kronofogdemyndigheten fatta beslut i samtliga fall kan en domstolsprocess i fall som de nyss nämnda undvikas. Den totala skuldsaneringsprocessen kan med en sådan lösning generellt sett bli avsevärt kortare, vilket, enligt regeringen, innebär att såväl parterna som det allmänna sparar både tid och kostnader. Även organisatoriska skäl och arbetet med att renodla verksamheten vid domstolarna till rent dömande verksamhet talar, enligt regeringens mening, också för kronofogdemyndigheten som första instans i alla ärenden.

Regeringen anför att den enskildes rätt till domstolsprövning och en rätts-säker process garanteras bl.a. genom att den enskilde får en oinskränkt möjlighet att överklaga kronofogdemyndighetens beslut till tingsrätten. Möjligheten till muntlig förhandling tillgodoses dels genom de bestämmelser som finns om handläggningen vid tingsrätten, dels genom föreslagna nya bestämmelser om skyldighet för kronofogdemyndigheten att hålla sammanträde.

Vad gäller *den kommunala budget- och skuldrådgivningen* anser regeringen att kommunerna även fortsättningsvis inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt bör lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer. I propositionen pekar regeringen på att en förhållandevis stor del av rådgivarnas arbete går åt till att motivera, stödja och vägleda gäldenären i dennes försök att få ordning på sin ekonomiska situation. Regeringen konstaterar att behovet av råd och anvisningar till skuldsatta personer är stort och framhåller att rådgivningsverksamheten har en mycket viktig funktion också för alla dem som av olika anledningar inte kan eller vill komma in fråga för en skuldsanering.

Ett avskaffande av kravet på egenförsök för att få skuldsanering kommer, enligt regeringens mening, inte att medföra ett minskat behov av budget- och skuldrådgivning. Däremot kan det leda till att de kommunala insatserna ändrar inriktning något. Att gäldenären har möjlighet att få de råd och anvisningar från kommunen som kan behövas är en viktig förutsättning för att det föreslagna förfarandet skall fungera i enlighet med sina syften. I den nya skuldsaneringslagen föreslår regeringen att det skall klargöras att kommunens skyldighet gäller även råd och anvisningar under skuldsaneringsförfarandet och under löptiden för betalningsplanen.

Regeringen anser att kopplingen till skuldsaneringsförfarandet fortfarande är sådan att kommunens rådgivande skyldigheter i förhållande till skuldsatta personer alljämt bör få sitt mer preciserade innehåll genom en reglering i skuldsaneringslagen. Utöver det bistånd som lämnas till gäldenärer som ansöker om skuldsanering är tanken emellertid att rådgivarna, även i fortsättningen, skall ge råd till och verka för olika former av frivilliga uppgörelser även för andra gäldenärer.

Regeringen pekar på att Konsumentverket varit den myndighet som efter den nuvarande skuldsaneringslagens ikraftträdande tagit på sig uppgiften att utveckla och följa upp kommunernas verksamheter med budget- och skuldrådgivning. För att den kompetens och erfarenhet som Konsumentverket har när det gäller budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer skall kunna utnyttjas på bästa sätt anser regeringen att verkets uppdrag på området bör konkretiseras och tydliggöras. I propositionen föreslås därför att Konsumentverket skall ges ett ansvar för att stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna skall svara för. Inom ramen för denna funktion bör verket följa upp, stödja och bidra till vidareutveckling av verksamheten i kommunerna. Konsumentverkets uppgift bör i första hand vara att tillhandahålla ett verksamhets-

stöd, t.ex. i form av utbildning, handböcker och informationsmaterial samt datasystem för informationssökning, handläggningsstöd och statistikföring, men även utvärdering och metodutveckling bör omfattas.

I förhållande till vad som gäller i dag föreslår regeringen genom förslaget till ny skuldsaneringslag vissa ytterligare ändringar. Sålunda föreslås att möjligheten att inskränka en skuldsanering till att avse fordringar som har uppkommit före viss tidigare dag tas bort. Vidare föreslås ändringar såvitt gäller fordringar som avser små belopp. Möjligheten att initialt bestämma betalningsplanen till längre tid än fem år tas bort. En betalningsplan skall enligt förslaget löpa i fem år, om det inte finns särskilda skäl att bestämma en kortare tid. Vid handläggningen av ett skuldsaneringsärende skall kronofogdemyndigheten kalla gäldenären till ett sammanträde, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Vidare föreslås nya bestämmelser om verkställighet av beslut om skuldsanering och om omprövning av ett skuldsaneringsbeslut. I propositionen föreslås också att bestämmelserna i inkomstskattelagen (1999:1229) som reglerar förutsättningarna för Skatteverket att medge dispens för återköp av pensionsförsäkringar och avslutning av pensionssparkonton i förtid skall förtydligas på visst sätt.

Den nya skuldsaneringslagen och följdändringar till denna i andra lagar föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

Motionerna

Inger René m.fl. (m, c) begär i motion L7 ett tillkännagivande med innebörden att kravet på att genomföra egenförsök skall kvarstå och att regeringen skall återkomma med ett nytt lagförslag i enlighet med detta (yrkande 1). Motionärerna menar att det är en självklar grundprincip i samhället att var och en skall göra rätt för sig och ta ansvar för sig själv och sin privatekonomi. Att ta bort kravet på egenförsök innebär, enligt motionärerna, att man frångår denna princip och berättigar dålig betalningsmoral, vilket i slutändan drabbar alla skötsamma personer. Motionärerna anför att de allra flesta konsumenter förstår att räkningar måste betalas. Om det blir för lätt för dem som inte sköter detta att slippa ifrån betalning kommer företagen att höja priserna för att täcka sina förluster, vilket alla kunder tvingas betala för.

I samma motion begärs också ett tillkännagivande om att tvingande skuldsanering även fortsättningsvis skall handläggas i domstol och att regeringen skall återkomma med ett nytt lagförslag i enlighet med detta (yrkande 2). Motionärerna pekar på att ett beslut om tvingande skuldsanering innebär ett kraftfullt ingripande i partsförhållandet mellan gäldenären och en borgenär. Beslutets karaktär – varigenom fordringar mot borgenärens vilja sätts ned eller helt faller bort – är sådant att det bör fattas av domstol. Ett domstolsförfarande ger också en högre grad av rättsäkerhet, vilket kräver stor noggrannhet, tar tid och inte alltid är den kortsiktigt

mest kostnadseffektiva lösningen. Det enda regeringen sparar in på genom sitt förslag är, enligt motionärerna, rättssäkerheten. Motion L8 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) innehåller ett yrkande med motsvarande innebörd.

Anne-Marie Pålsson (m) begär i motion L275 ett tillkännagivande om att skuldsaneringslagen skall utsträckas till att omfatta också aktiva näringsidkare.

I motion L277 begär Heli Berg (fp) ett tillkännagivande om att även studieskulder som inte förfallit till betalning aktivt skall beaktas när en plan för skuldsanering skall beslutas.

Tasso Stafilidis m.fl. (v) begär i motion L332 att regeringen lägger fram förslag till ändringar i skuldsaneringslagen som innebär att möjligheterna att få skuldsanering förbättras samt att skuldsaneringsförfarandet förenklas och görs snabbare.

I motion L370 av Jan Ertsborn m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande med innebörden att de kommunala budget- och skuldrådgivarna bör arbeta även med andra uppgifter än skuldsaneringsärenden samt att samarbetet mellan Konsumentverket och kommunerna behöver utvecklas (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Den nuvarande skuldsaneringslagen kom till mot bakgrund av den överskuldssättning som drabbade många enskilda under 1980- och 1990-talen. Lagen har nu varit kraft i drygt tio år och, som redovisats inledningsvis, varit föremål för flera utvärderingar. Utskottet ser med tillfredsställelse på att regeringen nu lagt fram förslag i syfte att göra skuldsaneringsförfarandet enklare och mer effektivt.

I motionerna L7 och L8 framförs invändningar mot delar av det förslag till ny skuldsaneringslag som regeringen lagt fram.

Vad först gäller kravet på egenförsök har regeringen, enligt utskottets mening, ingående redogjort för de fördelar som kan uppnås genom att kravet tas bort. Som regeringen anför har egenförsökskravet med tiden kommit att bli tämligen formaliserat, och det kan ifrågasättas om syftet med egenförsöket – att främja och värdesätta gäldenärens egen aktivitet under förfarandet – har uppnåtts med hänvisning till att det arbete som ligger till grund för egenförsöket i praktiken utförs av kommunala budget- och skuldrådgivare. I likhet med regeringen anser utskottet att det är positivt om rådgivarna i stället kan fokusera på försök till frivilliga uppgörelser där det finns större möjligheter att lyckas och annars hjälpa gäldenären med en ansökan om skuldsanering samt att det dubbelarbete som i dag förekommer kan undvikas. Utskottet anser således att det finns goda skäl att ta bort egenförsökskravet. I det sammanhanget vill utskottet erinra om att de ansträngningar gäldenären har gjort för att nå en uppgörelse med sina borgenärer alltså bör kunna tillmätas betydelse som en omständighet bland andra inom ramen för den allmänna skälighetsbedömningen.

Inte heller i fråga om instansordningen har utskottet någon annan uppfattning än regeringen. Ett system där förfarandet koncentreras till kronofogdemyndigheten som första instans innebär att skuldsaneringsprocessen generellt sett kan bli avsevärt kortare och mindre kostnadskrävande, vilket kommer att gynna såväl parterna i det enskilda skuldsaneringsärendet som det allmänna. Den enskildes rätt till domstolsprövning och en rättssäker process garanteras genom att denne får en oinskränkt möjlighet att överklaga kronofogdemyndighetens beslut till tingsrätt och, som regeringen anför, tillgodoses möjligheten till muntlig förhandling dels genom de föreslagna bestämmelserna om skyldighet för kronofogdemyndigheten att hålla sammanträde, dels genom bestämmelser om handläggningen vid tingsrätt. Utskottet konstaterar att inte heller Lagrådet i det här avseendet har haft någon invändning mot lagförslaget. Vad gäller det sammanträde som kronofogdemyndigheten enligt lagförslaget skall hålla, om det kan antas vara till fördel till utredningen, vill utskottet framhålla att sammanträdet bör kunna hållas på annan plats än i myndighetens lokaler, t.ex. i gäldenärens bostad, inte endast när han eller hon är sjuk eller av annan anledning inte kan ta sig till myndigheten.

De synpunkter som förs fram i motionerna L275 och L277 avser bestämmelser i skuldsaneringslagen som regeringen föreslår skall överföras oförändrade till den nya lagen. Utskottet finner inte anledning till någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna. I sammanhanget bör nämnas att frågor om skuldsanering för enskilda – t.ex. näringsidkare – som försatts i konkurs, enligt uppgift från Justitiedepartementet, kommer att tas upp inom ramen för den utredning som regeringen avser att tillsätta om ett samlat insolvensförfarande.

Mot bakgrund av de förslag som lämnas i propositionen får önskemålen i motionerna L332 yrkande 2 och L370 yrkande 5 anses i huvudsak tillgodosedda.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen antar förslaget till ny skuldsaneringslag och de följdändringar i andra lagar som finns i bilaga 2 med de av utskottet föreslagna smärre redaktionella justeringar i 11 kap. 2 § brottsbalken som framgår av bilaga 3 samt avslår motionerna L7, L8, L275, L277, L332 yrkande 2 och L370 yrkande 5.

I propositionen föreslår regeringen även vissa följdändringar i kreditupplysningslagen (1973:1173), sekretesslagen (1980:100) och lagen (1993:892) om ackord rörande statliga fordringar m.m. (lagförslagen 3, 4 och 8). Eftersom dessa lagar föreslås ändrade även i regeringens proposition 2005/06:200 En kronofogdemyndighet i tiden, som riksdagen skall besluta om senare under våren 2006, har lagutskottet i syfte att uppnå en lagteknisk samordning av förslagen överlämnat dessa till skatteutskottet. Lagutskottet ställer sig i sak bakom de föreslagna ändringarna.

Andra åtgärder mot överskuldssättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag till åtgärder mot överskuldssättning. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet. Jämför reservationerna 2 (fp), 3 (v) och 4 (c).

Motionerna

I fyra motioner läggs en rad olika förslag som avser åtgärder mot överskuldssättning fram.

Tasso Stafilidis m.fl. (v) anför i motion L237 att de allra flesta överskuldssatta personer vill göra rätt för sig men inte ges den möjligheten av samhället. Kraven för att få skuldsanering är mycket högt ställda, vilket innebär att många gäldenärer trots stora skulder inte uppfyller villkoren. Överskuldssättning leder ofta till ohälsa och ökad risk för social utslagning, och motionärerna anser därför att det är angeläget att regeringen snarast tar itu med de stora problem som överskuldssättning orsakar. I motionen presenteras ett antal förslag som syftar till att ge de personer som fastnat i skuldfällor en chans att bli skuldfria. Motionärerna begär att regeringen lägger fram lagförslag som innebär att en absolut preskriptionstid för civilrättsliga fordringar gentemot privatpersoner införs (yrkande 1), att kronofogdemyndigheten självmant skall kunna pröva frågan om en fordran som omfattas av en ansökan om verkställighet är preskriberad (yrkande 2), att det införs ett tak för högsta tillåtna räntesats när det gäller konsumentkrediter (yrkande 3) och att beloppsgränsen för när en förenklad kreditprövning får ske sänks (yrkande 4).

Liknande tankegångar förs fram i motion L370 av Jan Ertsborn m.fl. (fp). I motionen begärs ett antal tillkännagivanden om frågor som bör övervägas i syfte att – vid sidan av skuldsaneringsinstitutet – komma till rätta med överskuldssättningen. Motionärerna anser att det borde öppnas bättre och enklare vägar för myndigheterna att medverka i frivilliga överenskommelser med människor som har skulder till det allmänna. Det behövs därför en översyn av gällande regelverk på området. Samtidigt bör det övervägas om det går att sammanföra statens handläggning och beslut på området till en myndighet (yrkande 1). Införandet av en begränsning vad gäller dröjsmålsrätans storlek skulle också, menar motionärerna, lindra skuldbördan för många. Ändringar i rättelagen som innebär en tvingande högsta dröjsmålsränta i konsumentförhållanden bör därför övervägas (yrkande 2). Vidare anser motionärerna att det bör införas tvingande regler om skriftlig betalningspåminnelse och krav på att en viss tidsperiod skall förflyta efter en skulds förfallodag som förutsättning för rätt till inkassokostnad (yrkande 3). Slutligen framhåller motionärerna att det i dag är enkelt att avbryta preskription, vilket innebär att en fordran i många fall

aldrig preskriberas. Enligt motionärerna kan det ifrågasättas om detta är rimligt. Motionärerna anser att det bör tillsättas en utredning om införande av s.k. absolut preskription. Alternativt skulle det kunna införas regler som innebär en gräns för den tid under vilken staten bistår borgenärerna med indrivningsåtgärder (yrkande 4).

I motion L307 av Solveig Hellquist (fp) begärs tillkännagivanden om dels åtgärder mot den enskildes bristande möjlighet att bli skuldfri (yrkande 2), dels vikten av att långsiktigt stödja frivilligorganisationer som t.ex. Föreningen Fattiga Riddare för att hitta långsiktiga lösningar för skuldsatta att komma ur skuldfällan (yrkande 4).

Mikael Damberg (s) begär i motion L362 ett tillkännagivande om nya former för skuldsanering, t.ex. saneringslån och ackordslikvider, samt hjälp via frivilliga organisationer, t.ex. Föreningen Fattiga Riddare.

Tidigare överväganden och pågående arbete

Motionsyrkanden om åtgärder mot överskuldsättning har tidigare behandlats av utskottet, senast i januari 2005 (bet. 2004/05:LU8). Utskottet delade den uppfattning som kom till uttryck i den aktuella motionen, nämligen att det är angeläget med ytterligare åtgärder i syfte att förhindra att människor hamnar i skuldfällor och överskuldsättning och att det, om så ändå blir fallet, finns möjligheter att ta sig ur sådana situationer. De förslag som fördes fram var enligt utskottet tänkbara. Enligt utskottets mening borde dock det då pågående arbetet med anledning av Skuldsaneringsutredningens betänkande och Konsumentverkets promemoria Överskuldsättning – omfattning, orsaker och förslag till åtgärder (PM 2003:4) avvaktas. Med hänvisning härtill var utskottet inte berett att förorda någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen.

Motionsyrkanden om förstärkt lagstiftning avseende vissa finansiella företags kreditgivning till hushåll har tidigare behandlats av finansutskottet, senast i februari 2006 (bet. 2005/06:FiU14). Finansutskottet avstyrkte då aktuella motioner med hänvisning till pågående arbete inom Regeringskansliet med beredningen av promemorian Konsumentskyddet inom det finansiella området. Promemorian, av den 12 september 2005, har utarbetats av en sakkunnig person på uppdrag av Finansdepartementet. I promemorian görs en genomgång av det nuvarande konsumentskyddet på det finansiella området samt lämnas förslag till åtgärder för att stärka detta skydd. Genomgången avser såväl lagstiftningen som den tillsyn och övriga åtgärder som myndigheterna genomför. Också de berörda näringsidkarnas egenåtgärder till nytta för konsumentskyddet berörs. I promemorian föreslås förändringar i den lagstiftning som rör konsumentskyddet på det finansiella området. Bland annat föreslås ändringar som skall stärka konsumenternas skydd mot oskälig ränta, olimiterat ansvar och oseriös marknadsföring. Nya regler föreslås också för att inskräpa vikten av att en noggrann kredit-

prövning görs av kreditgivarna. Kreditgivarna föreslås också få en s.k. avrådningskyldighet avseende krediter som inte kan anses vara till rimlig nytta för konsumenten. Promemorian har remissbehandlats.

I proposition 2005/06:105 Trygga konsumenter som handlar hållbart – Konsumentpolitikens mål och inriktning, som överlämnades till riksdagen i mars 2006, pekar regeringen på att tillsynen av konsumentskyddet på det finansiella området har varit föremål för kritik i flera utredningar under senare tid. Regeringen har därför inlett ett arbete med att närmare analysera vilka problem den nuvarande uppdelningen av tillsynen mellan Konsumentverket och Finansinspektionen medför. Regeringen hänvisar till promemorian om konsumentskyddet inom det finansiella området och anför att man under år 2006 kommer att vidta lämpliga åtgärder för att förbättra tillsynen på det finansiella området.

De förslag till ändringar i konsumentkreditlagen (1992:830) som föreslås i ovan nämnda promemoria bereds, såvitt utskottet erfarit, för närvarande inom Justitiedepartementet. Detta sker i anslutning till beredningen av andra förslag till ändringar i konsumentkreditlagen med anledning av betänkandet (SOU 2005:108) Betalningsansvar vid obehörig användning av kontokort m.m. Avsikten är att en proposition skall kunna överlämnas till riksdagen under år 2007.

I detta sammanhang kan även erinras om det pågående förhandlingsarbetet inom EU om förslag till ett nytt konsumentkreditdirektiv.

I regleringsbrevet för år 2004 fick Skatteverket i uppdrag av regeringen att analysera de problem som leder till att personer har svårt att komma ur sin skuldsituation och som till följd av detta riskerar att bli s.k. evighetsgäldenärer samt lämna förslag till åtgärder. Skatteverket redovisade uppdraget i december 2005 genom en skrivelse i vilken verket pekar på ett antal möjliga åtgärder som skulle kunna bidra till att minska antalet evighetsgäldenärer hos kronofogdemyndigheterna. De punkter som verket tar upp är följande. – Preskriptionsreglerna för civilrättsliga fordringar ges en liknande utformning som för det allmännas fordringar, dvs. en absolut preskription. – I utsökningsbalken införs regler som sätter en borte gräns för hur länge indrivning av skulder vid kronofogdemyndighet över huvud taget får ske. – I utsökningsbalken införs regler som innebär att frågan om preskription av en fordran kan komma under prövning även om gäldenären inte gjort invändning härom. – Krediteringsreglerna vid indrivning ändras så att exempelvis kapital krediteras före ränta. – Ett räntetak vid indrivning införs.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet är avsikten att de frågor som aktualiserats genom Skatteverkets skrivelse skall tas upp inom ramen för den översyn av utsökningsbalken som nu planeras. Av Justitiedepartementets verksamhetsplan 2006 framgår att en utredare skall se över utsökningsrätten. Bland annat skall frågor om löneutmätning, avhysning och exekutiv

försäljning behandlas. Utredaren skall också överväga åtgärder för att underlätta för gäldenärer som är så skuldsatta att de trots en ständigt pågående utmätning inte blir av med sina skulder inom överskådlig tid.

Utskottets ställningstagande

Flertalet av motionsyrkandena avser möjligheterna att – utöver vad som kan uppnås genom en skuldsanering – motverka överskuldsättning. Utskottet anser alltså att det är angeläget med ytterligare åtgärder i syfte att förhindra att människor hamnar i skuldfällor och överskuldsättning och att det, om så ändå blir fallet, finns möjligheter att ta sig ur sådana situationer. Som redovisats ovan pågår för närvarande arbete inom Regeringskansliet som har ett nära samband med de i motionerna framlagda förslagen. Enligt utskottets mening är detta arbete angeläget, och utskottet förutsätter att arbetet bedrivs med erforderlig skyndsamhet. Utskottet anser att resultatet av detta arbete bör avvaktas innan utskottet är berett att förorda någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna.

Vad gäller stöd till frivilligorganisationer konstaterar utskottet att regeringen i den nyligen framlagda propositionen om konsumentpolitikens mål och inriktning (prop. 2005/06:105) framhåller att konsumentrörelsen har en viktig roll i konsumentpolitiken och bör stöttas för att bli starkare. Såvitt utskottet erfarit har Riksförbundet Fattiga Riddare under år 2005 beviljats visst ekonomiskt stöd i form av projektmedel från Konsumentverket. Något skäl för utskottet att i det här sammanhanget föreslå något uttalande från riksdagens sida föreligger inte.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna L237 yrkandena 1–4, L307 yrkandena 2 och 4, L362 samt L370 yrkandena 1–4.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller inriktningen av en aviserad utredning om ett samlat insolvensförfarande och ett motionsyrkande som gäller lönefordringar i konkurs. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden av riksdagen. Jämför reservation 5 (kd).

Bakgrund

I juni 2003 fattade riksdagen beslut om en genomgripande reform av för-månsrättslagstiftningen (prop. 2002/03:49, bet. LU17, rskr. 222). Reformen syftade i huvudsak till att underlätta för företag att genomföra företagsrekonstruktion i stället för att gå i konkurs, att bidra till att kreditgivning och kreditprövning ytterligare inriktas på ett projekts utsikter till lönsam-

het, att insolvenshanteringen sker mer skyndsamt, att oprioriterade borgenärer får bättre utdelning samt att stärka löneskyddet för de anställda vid konkurs.

I den proposition som låg till grund för 2003 års riksdagsbeslut anfördes att den föreslagna lagstiftningen utgjorde en grundläggande del i ett långsiktigt och generellt arbete med en reformering av den civilrättsliga lagstiftningen som påverkar kreditgivning och insolvenshantering. Regeringen aviserade i propositionen att man, som ett ytterligare steg i detta arbete, avsåg att tillkalla en utredning om ett samlat insolvensförfarande.

Som redan nämnts var ett av huvudsyftena med förmånsrättsreformen att stärka löneskyddet för de anställda vid konkurs. Reformen innebar att den tidigare förmånsrätten för fordringar som förfallit högst tre månader före konkursansökan ersatts med en förmånsrätt för fordringar som belöper på tiden högst tre månader före en konkursansökan. Sådana lönefordringar är också berättigade till lönegaranti. Vidare har maximibeloppet för lönegarantin höjts från 100 000 kr till fyra prisbasbelopp. Den tid under vilken lönegarantin kan lämnas har också förlängts från sex till åtta månader. Därtill har det införts ett maximibelopp för löneförmånsrätten om tio prisbasbelopp.

Motionerna

I motion L322 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) framförs synpunkter på det av regeringen aviserade utredningsarbetet om ett samlat insolvensförfarande. Motionärerna tar bl.a. upp frågor kring förfarandet i företagsrekonstruktioner, jämkning av oskäliga villkor i avtal mellan näringsidkare, ackord i företagsrekonstruktion och tillsyn i rekonstruktion. I motionen framhålls särskilt vikten av att den kommande utredningen tar hänsyn till den internationella utvecklingen på det insolvensrättsliga området, och ett tillkännagivande begärs om detta.

Christer Erlandsson (s) anför i motion L368 att tidsfristen i förmånsrättslagen för att en lönefordran skall ha förmånsrätt i en konkurs bör förlängas. Motionären förespråkar vidare att maximibeloppet i lönegarantilagen höjs så att beloppet harmoniserar med en vanlig metallarbetares lönefordran. Ett tillkännagivande begärs om detta.

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller motion L322 avstyrkte utskottet hösten 2004 ett likalydande motionsyrkande (bet. 2004/05:LU11). Utskottet förutsatte då att vad som anförts i motionen skulle beaktas i samband med pågående arbete med utredningsdirektiven.

Utskottet har i dag inte någon annan uppfattning. Enligt vad utskottet erfarit är avsikten att regeringen senare i år skall besluta direktiv för en utredning om ett samlat insolvensförfarande. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion L322.

Motionsyrkanden om lönefordringar i konkurs har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen, senast i mars 2006 (bet. 2005/06:LU18). Utskottet har därvid erinrat om att dessa frågor varit föremål för överväganden i samband med att riksdagen beslutade om 2003 års förmånsrättsreform. Utifrån sina utgångspunkter har utskottet inte varit berett att ställa sig bakom då aktuella motionsyrkanden. Riksdagen har följt utskottet.

Enligt utskottets mening har det inte heller nu framkommit några skäl för riksdagen att frånga sina tidigare ställningstaganden. Motion L368 bör därför avslås.

Reservationer

1. Ny skuldsaneringslag, punkt 1 (m, kd, c)

av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m), Viviann Gerdin (c), Henrik von Sydow (m) och Ingemar Vänerlöv (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

dels antar regeringens förslag till

- a) skuldsaneringslag,
 - b) lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att 11 kap. 2 § får den utformning som utskottet föreslår i bilaga 3,
 - c) lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m.,
 - d) lag om ändring i konkurslagen (1987:672),
 - e) lag om ändring i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.,
 - f) lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619),
 - g) lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
 - h) lag om ändring i lagen (2005:703) om ändring i skuldsaneringslagen (1994:334),
 - i) lag om ändring i skuldsaneringslagen (2006:000),
- dels tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en ny skuldsaneringslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:124 i denna del och motion 2005/06:L7 yrkandena 1 och 2, bifaller delvis motion 2005/06:L8 och avslår motionerna 2005/06:L275, 2005/06:L277, 2005/06:L332 yrkande 2 och 2005/06:L370 yrkande 5.

Ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen olika åtgärder för att göra skuldsaneringsförfarandet enklare och mer effektivt. Vi ser visserligen en del effektiviseringsvinster med de förslag som regeringen lanserar. Vad gäller förslaget om att avskaffa gäldenärens skyldighet att göra ett s.k. egenförsök och förslaget att flytta över beslut om tvingande skuldsanering från tingsrätt till kronofogdemyndighet anser vi emellertid att fördelarna med regeringens förslag inte uppväger de risker och nackdelar som är förenade därmed.

Vi anser att kravet på egenförsök skall vara kvar. En självklar grundprincip i vårt samhälle är att var och en skall göra rätt för sig och ta ansvar för sig själv och sin privatekonomi. Att ta bort kravet på egenförsök innebär att man frångår denna princip och berättigar dålig betalningsmoral. I slutändan drabbar det alla skötsamma personer, dvs. de flesta andra. De allra flesta konsumenter förstår att räkningar måste betalas. Om det blir för lätt för dem som inte sköter detta att slippa ifrån betalning kommer företagen att höja priserna för att täcka sina förluster, vilket alla kunder tvingas betala för.

När det sedan gäller instansordningen anser vi att ett beslut om tvingande skuldsanering är av sådan karaktär att det bör fattas av domstol. Ett sådant beslut innebär ett kraftfullt ingripande i partsförhållandet mellan gäldenären och en borgenär eftersom fordringar mot borgenärens vilja sätts ned eller helt faller bort. Regeringens främsta motiv till förslaget om ändrad instansordning synes vara kostnadseffektivisering. Det är vår uppfattning att det enda regeringen sparar in på genom förslaget är rättssäkerheten. Ett rättssäkert förfarande kräver stor noggrannhet, tar tid och är inte alltid den kortsiktigt mest kostnadseffektiva lösningen. Även mot bakgrund av kraven i artikel 6 i Europakonventionen om rätten till domstolsprövning och en rättssäker process finns det skäl att behålla den nuvarande ordningen.

Enligt vår mening bör således kravet på egenförsök kvarstå, och ärenden om tvingande skuldsanering bör även i fortsättningen handläggas av allmän domstol som första instans. Ett nytt lagförslag med denna innebörd torde inte kräva något mer ingående beredningsarbete. Riksdagen bör därför begära att regeringen återkommer omgående med ett nytt lagförslag i enlighet med det nu sagda. Till dess får förevarande lagförslag godtas.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till propositionen i denna del och motion L7 yrkandena 1 och 2, delvis bifall till motion L8 samt med avslag på motionerna L275, L277, L332 yrkande 2 och L370 yrkande 5, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Andra åtgärder mot överskuldsättning, punkt 2 (fp)

av Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om åtgärder mot överskuldsättning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L370 yrkandena 1–4, bifaller delvis motion 2005/06:L237 yrkande 1 och avslår motionerna 2005/06:L237 yrkandena 2–4, 2005/06:L307 yrkandena 2 och 4 samt 2005/06:L362.

Ställningstagande

Problemen med privatpersoners överskudsättning har ökat under senare år. Den nya skuldsaneringslagen bör leda till att antalet skuldsaneringsärenden blir fler, men det är, som närmare utvecklas i motion L370, nödvändigt att från samhällets sida vidta ett antal åtgärder – utöver skuldsaneringsinstitutet – för att komma till rätta med den betydande överskudsättning som finns och som föranleder stora sociala bekymmer.

En åtgärd vore att införa större möjligheter för myndigheter att i de fall staten är borgenär medverka i frivilliga överenskommelser med skuldsatta personer. Detta kräver en översyn av gällande regelverk. Samtidigt bör övervägas om inte statens handläggning och beslut i dessa ärenden skulle kunna sammanföras till en myndighet. En annan åtgärd som avsevärt skulle kunna lindra skuldbördan för många skuldsatta vore att, i likhet med vad som skett i Finland, införa tvingande lagstiftning om högsta dröjsmålsränta i fråga om konsumtionskrediter. Vidare kan det, enligt vår mening, finnas många godtagbara skäl till att en betalning av en skuld ibland blivit försenad. Mot bakgrund härav anser vi att det bör införas tvingande regler om skriftlig betalningspåminnelse och krav på att en viss tidsperiod skall förflyta efter en skulds förfallodag som förutsättning för rätt till inkassokostnad.

En annan angelägen fråga handlar om preskription av civilrättsliga fordringar. Den allmänna preskriptionen kan avbrytas på ett enkelt sätt, vilket i realiteten innebär att många fordringar aldrig preskriberas. Det kan ifrågasättas om det är rimligt att skuldsatta personer aldrig skall kunna bli befriade från ett betalningsansvar. En lösning skulle kunna vara att införa ett system med s.k. absolut preskription. Ett sådant system kan se ut på så vis att det krävs att borgenären före preskriptionsfristens utgång vänder sig till kronofogdemyndighet eller domstol för att få betalningsansvaret fastställt. Alternativt skulle man kunna tänka sig att begränsningar av den tid som samhället står till fordringsägarnas förfogande för indrivning införs. Frågor om införande av absolut preskription och begränsning av tiden för indrivning innehåller en mängd frågeställningar som kräver noggranna överväganden. Regeringen bör ta initiativ till sådana överväganden.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion L370 yrkandena 1–4 och med delvis bifall till motion L237 yrkande 1, som sin mening ge regeringen till känna.

3. Andra åtgärder mot överskudsättning, punkt 2 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder mot överskuldsetting. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:L237 yrkandena 1–4, 2005/06:L307 yrkandena 2 och 4, 2005/06:L362 och 2005/06:L370 yrkandena 1–4.

Ställningstagande

I en marknadsekonomi med ett utvecklat kreditsystem finns alltid en risk för att enskilda skall råka illa ut till följd av överskuldsetting. De allra flesta överskuldsetta personer vill göra rätt för sig men ges inte den möjligheten av samhället. Kraven för att få skuldsanering är mycket högt ställda, vilket innebär att många gäldenärer trots stora skulder inte uppfyller villkoren. Många av de personer som finns i kronofogdemyndighetens register torde vara, eller löper stor risk att bli, s.k. evighetsgäldenärer som inte under överskådlig tid kommer att kunna bli skuldfria. Överskuldsetting leder ofta till ohälsa och ökad risk för social utslagning. Mot bakgrund av detta anser jag att det är angeläget att regeringen snarast tar itu med de stora problem som överskuldsettingen orsakar. Som närmare utvecklas i motion L237 behövs ett flertal åtgärder.

Den nuvarande lagstiftningen om preskription och dess bestämmelser om preskriptionsavbrott leder i praktiken till att de allra flesta privaträttsliga fordringar aldrig preskriberas. Följden blir att en skuld kan drivas in under gäldenärens hela livstid. Genom att införa en absolut preskriptionstid för privaträttsliga fordringar skulle kreditinstituten tvingas ta ansvar för att kontrollera att låntagaren redan vid avtalstillfället har verklig betalningsförmåga. I Finland har regler om slutlig preskription nyligen införts. Jag anser att liknande ändringar bör göras i Sverige och att regeringen omgående bör lägga fram sådana lagförslag.

Regeringen bör, som anges i motion L237, återkomma med förslag till lagstiftning även i andra avseenden. Enligt min mening bör det ankomma på den borgenär som ansöker om verkställighet att visa att en fordran inte är preskriberad innan kronofogdemyndigheten prövar yrkandet, och att myndigheten självmant skall kunna pröva den saken. Vidare bör ett tak införas för högsta tillåtna räntesats såvitt gäller konsumtionskrediter. Slutligen bör beloppsgränsen för när en förenklad kreditprövning får ske sänkas.

En mängd åtgärder bör prövas för att komma till rätta med överskuldsettingen och de problem som den för med sig. Jag instämmer således också i de förslag som lämnas i motion L370 och i de synpunkter som förs fram i motionerna L307 och L362. Som påtalas i dessa senare motioner är ett viktigt led i arbetet mot överskuldsetting att långsiktigt stödja frivilligorganisationer, som Riksförbundet Fattiga Riddare.

Vad som nu anförs bör riksdagen, med bifall till motionerna L237 yrkandena 1–4, L307 yrkandena 2 och 4, L362 och L370 yrkandena 1–4, som sin mening ge regeringen till känna.

4. Andra åtgärder mot överskuldsättning, punkt 2 (c)

av Viviann Gerdin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder mot överskuldsättning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L370 yrkande 4, bifaller delvis motion 2005/06:L237 yrkande 1 och avslår motionerna 2005/06:L237 yrkandena 2–4, 2005/06:L307 yrkandena 2 och 4, 2005/06:L362 och 2005/06:L370 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion L370 anser jag att det kan ifrågasättas om det är rimligt att skuldsätta personer aldrig skall kunna bli befriade från ett betalningsansvar. De nuvarande preskriptionsreglerna bör, enligt min mening, ses över eftersom systemet med preskriptionsavbrott leder till att många fordringar i realiteten aldrig preskriberas. En lösning skulle kunna vara att införa ett system med s.k. absolut preskription. Ett sådant system kan se ut på så vis att det krävs att borgenären före preskriptionsfristens utgång vänder sig till kronofogdemyndighet eller domstol för att få betalningsansvaret fastställt. Alternativt skulle begränsningar kunna införas vad gäller möjligheten att få samhällets hjälp med indrivning så att indrivning inte kan pågå hur lång tid som helst efter det att skulden uppkommit. Frågor om införande av absolut preskription och begränsning av tiden för indrivning innehåller en mängd frågeställningar som kräver noggranna överväganden. Regeringen bör ta initiativ till sådana överväganden.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion L370 yrkande 4 och med delvis bifall till motion L237 yrkande 1 samt med avslag på motionerna L237 yrkandena 2–4, L307 yrkandena 2 och 4, L362 och L370 yrkandena 1–3, som sin mening ge regeringen till känna.

5. Övriga frågor, punkt 3 (kd)

av Ingemar Vänerlöv (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett samlat insolvensförfarande. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L322 och avslår motion 2005/06:L368.

Ställningstagande

Som närmare redovisas i motion L322 är det angeläget att den kommande utredningen om ett samlat insolvensförfarande kommer att vara inriktad på att möjliggöra kontakter mellan den enskilde näringsidkaren och arbetslöshetskassorna, att tillsynen i rekonstruktionsförfarandet blir näringslivsorienterad, att reglerna om ackord i rekonstruktion blir flexibla och att det införs en möjlighet att jämka avtalsvillkor i avtalsförhållanden mellan näringsidkare. Vidare bör utredningsarbetet vara särskilt inriktat på att anpassa den svenska lagstiftningen på det insolvensrättsliga området till den internationella utvecklingen.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion L322 och med avslag på motion L368, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Ny skuldsaneringslag, punkt 1 (fp)

Mia Franzén (fp) anför:

Jag finner det riktigt och värdefullt att en skuldsatt person försöker träffa frivilliga överenskommelser med sina fordringsägare om sina skulder. Detta bör vara regel och kan göras formlöst av den skuldsatte själv eller med hjälp av den kommunala budget- och skuldrådgivaren. Emellertid är det att gå för långt att föreskriva om sådant försök i lag såsom en förutsättning för att en ansökan om skuldsanering skall upptas till behandling. Jag stödjer därför den föreslagna ändringen att kravet på egenförsök tas bort.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:124 Ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande:

Riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. skuldsaneringslag,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
4. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
5. lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m.,
6. lag om ändring i konkurslagen (1987:672),
7. lag om ändring i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.,
8. lag om ändring i lagen (1993:892) om ackord rörande statliga fordringar m.m.,
9. lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619),
10. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
11. lag om ändring i lagen (2005:703) om ändring i skuldsaneringslagen (1994:334),
12. lag om ändring i skuldsaneringslagen (2006:000).

Följdmotioner

2005/06:L7 av Inger René m.fl. (m, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om egenförsök till skuldsanering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tvingande skuldsaneringsärenden även fortsättningsvis skall handläggas i domstol.

2005/06:L8 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

Riksdagen beslutar att tvingande skuldsaneringsärenden även försättningsvis skall handläggas i domstol och avslår regeringens proposition i denna del.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:L237 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att en absolut preskriptionstid för civilrättsliga fordringar gentemot privatpersoner införs.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att kronofogdemyndigheten självmant skall kunna pröva frågan om en fordran som omfattas av en ansökan om verkställighet är preskriberad.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att det införs ett tak för högsta tillåtna räntesats när det gäller konsumtionskrediter.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att beloppsgränsen sänks för när en förenklad kreditprövning får ske.

2005/06:L275 av Anne-Marie Pålsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skuldsaneringslagen skall utsträckas till att omfatta också aktiva näringsidkare.

2005/06:L277 av Heli Berg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att även studieskulder som inte förfallit till betalning aktivt skall beaktas när en plan för skuldsanering skall beslutas.

2005/06:L307 av Solveig Hellquist (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den enskildes bristande möjligheter att kunna bli skuldfri.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att långsiktigt stödja organisationer, t.ex. Fattiga Riddare, för att hitta långsiktiga lösningar för skuldsatta att komma ur skuldfällan.

2005/06:L322 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utredningen om den svenska insolvensrätten särskilt skall ta hänsyn till den internationella utvecklingen.

2005/06:L332 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring i skuldsaneringslagen (1994:334) som innebär att möjligheterna att bli beviljad skuldsanering förbättras samt att skuldsaneringsförfarandet förenklas och görs snabbare.

2005/06:L362 av Mikael Damberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya former för skuldsanering.

2005/06:L368 av Christer Erlandsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förmånsrättslagen.

2005/06:L370 av Jan Ertsborn m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av gällande regler för statliga myndigheter att träffa frivilliga överenskommelser med skuldsatta personer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av tvingande regler om dröjsmålsrätans storlek avseende konsumentfordringar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av tvingande regler om skriftlig betalningspåminnelse och att viss tidsperiod förflyter efter en skulds förfallodag såsom förutsättning för rätt till inkassokostnad.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättande av en utredning om införande av absolut preskription alternativt tidsgräns för indrivning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den kommunala budget- och skuldrådgivningen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till skuldsaneringslag

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Skuldsanering innebär att en gäldenär helt eller delvis befrias från ansvar för betalningen av de skulder som omfattas av skuldsaneringen.

Om ackord och konkurs finns särskilda bestämmelser.

2 § Kronofogdemyndigheten prövar ärenden om skuldsanering och ärenden om omprövning av ett beslut om skuldsanering.

Kommunen skall inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer. Denna skyldighet gäller även under skuldsaneringsförfarandet och under löptiden för en betalningsplan enligt 9 §.

Konsumentverket skall stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna skall svara för.

3 § Vid skuldsanering enligt denna lag behöver hänsyn inte tas till föreskrifter om eftergift eller nedsättning i någon annan författning.

En borgenär får utan hinder av föreskrifter i någon annan författning godta ett förslag om skuldsanering enligt denna lag.

Allmänna villkor för skuldsanering

4 § Skuldsanering får beviljas en gäldenär med hemvist i Sverige som är fysisk person, om

1. gäldenären är på obestånd och så skuldsatt att han eller hon inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid, och

2. det är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden att skuldsanering beviljas honom eller henne.

Den som är folkbokförd i Sverige skall vid tillämpningen av första stycket anses ha hemvist i Sverige.

Vid tillämpningen av första stycket 2 skall särskilt beaktas skuldernas ålder, omständigheterna vid deras tillkomst, de ansträngningar gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser och det sätt på vilket gäldenären har medverkat under handläggningen av ärendet om skuldsanering.

5 § I fråga om den som är näringsidkare gäller, utöver villkoren i 4 §, att skuldsanering får beviljas endast om det finns särskilda skäl med hänsyn till näringsverksamhetens ringa omfattning och enkla beskaffenhet.

6 § En gäldenär som är ålagd näringsförbud enligt lagen (1986:436) om näringsförbud får inte beviljas skuldsanering. Detsamma gäller en gäldenär som tidigare beviljats skuldsanering, om det inte finns synnerliga skäl för skuldsanering.

Skulderna

7 § En skuldsanering omfattar, om inte annat föreskrivs i denna lag, alla fordringar på pengar mot gäldenären som har uppkommit före den dag då beslut meddelas enligt 14 § andra stycket att inleda skuldsanering. Skuldsanering medför att rätten till ränta eller dröjsmålsavgift på en sådan fordran bortfaller för tiden efter nämnda dag.

Vid skuldsaneringen får det bestämmas att en fordran som avses i första stycket och som är beroende av villkor, inte är till beloppet fastställd eller inte är förfallen till betalning, inte skall omfattas av skuldsaneringen. I fråga om en sådan fordran får borgenären utan hinder av föreskrifter i annan författning bevilja anstånd med betalningen under den tid betalningsplanen enligt 9 § löper.

En skuldsanering omfattar inte

1. en fordran på familjerättsliga underhåll,
2. en fordran för vilken borgenären har panträtt eller annan förmånsrätt enligt 6 eller 7 § förmånsrättslagen (1970:979) eller retentionsrätt, till den del säkerheten räcker till för betalning av fordran,
3. en fordran för vilken borgenären, innan beslut om att inleda skuldsanering har meddelats, har fått förmånsrätt enligt 8 § förmånsrättslagen, när det gäller egendom som har tagits i anspråk vid verkställigheten,
4. en fordran som inte är förfallen till betalning och som är beroende av att borgenären tillhandahåller en motprestation, eller
5. en fordran som är tvistig.

Bestämmelsen i tredje stycket 1 gäller inte när Försäkringskassan eller ett utländskt offentligt organ inträtt i den underhållsberättigades rätt till underhållsbidrag.

Innehållet i en skuldsanering

8 § Alla fordringar som enligt 7 § omfattas av skuldsaneringen har lika rätt.

Utan hinder av första stycket får en fordran

1. ges sämre rätt, om borgenären samtycker, eller
2. betalas före andra fordringar, om den efter fördelning enligt 9 § första stycket avser ett mindre belopp och det är skäligt med hänsyn till omfattningen av skulderna och övriga omständigheter.

I 23 § finns bestämmelser om vad som skall gälla i fråga om fordringar som inte har anmälts i ärendet.

9 § Vid en skuldsanering skall det bestämmas

1. vilka fordringar som enligt 7 § skall omfattas av skuldsaneringen,
2. vad som enligt 8 § skall gälla för dem,
3. vilket belopp som skall fördelas mellan borgenärerna, och
4. en betalningsplan som visar när och hur kvarstående belopp av varje borgenärs fordran skall betalas.

Det belopp som skall fördelas mellan borgenärerna skall bestämmas så att skuldsaneringen tar i anspråk gäldenärens samtliga tillgångar och inkomster efter avdrag för vad som skall förbehållas gäldenären för dennes och dennes familjs försörjning. Därvid skall bestämmelserna i 7 kap. 4 och 5 §§ utsökningsbalken om förbehållsbelopp vara vägledande. Det får

bestämmas vid skuldsaneringen att förbehåll även skall göras för betalning av en fordran som, enligt 7 § tredje stycket eller beslut som fattas med stöd av 7 § andra stycket, inte omfattas av skuldsaneringen.

Av fördelningen enligt första stycket 3 skall det framgå hur stor procentandel av fordringarnas belopp som skall kvarstå.

Den betalningsplan som skall bestämmas enligt första stycket 4 skall löpa under fem år, om det inte finns särskilda skäl att bestämma en kortare tid.

Ansökan om skuldsanering

10 § En ansökan om skuldsanering skall göras skriftligen hos kronofogdemyndigheten i den region där gäldenären är bosatt. Är gäldenären inte bosatt i Sverige, skall ansökan göras hos Kronofogdemyndigheten i Stockholm. Har ansökan gjorts hos en kronofogdemyndighet som inte är behörig, skall ärendet genast lämnas över till den kronofogdemyndighet som enligt handlingarna är behörig.

Ansökan skall vara egenhändigt undertecknad av gäldenären.

11 § Ansökan skall innehålla

1. de uppgifter om gäldenären som anges i 33 kap. 1 § första och andra styckena rättegångsbalken samt uppgift som visar att gäldenären har hemvist i Sverige,

2. en förteckning över gäldenärens tillgångar och skulder med uppgift om varje borgenärs namn, person- eller organisationsnummer, postadress och telefon,

3. uppgift om gäldenärens inkomster och utgifter,

4. uppgift om förhållanden som avses i 4 § tredje stycket, och

5. de uppgifter om gäldenärens och dennes familjs personliga och ekonomiska förhållanden som i övrigt är av betydelse för prövning av frågan om skuldsanering skall inledas.

Uppgifterna enligt första stycket skall lämnas av gäldenären på heder och samvete.

Bristfällig ansökan

12 § Om en ansökan är bristfällig, skall kronofogdemyndigheten förelägga gäldenären att avhjälpa bristen. Av föreläggandet skall det framgå att ansökan kan avvisas om föreläggandet inte följs. Föreläggandet behöver inte delges.

Kronofogdemyndigheten skall avvisa en ansökan om skuldsanering, om den är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och gäldenären inte har följt ett föreläggande att avhjälpa bristen.

Avslag på ansökan

13 § Om det framgår av ansökan om skuldsanering eller annan tillgänglig utredning att gäldenären inte uppfyller villkoren enligt 4 eller 5 § eller inte får beviljas skuldsanering på grund av 6 §, skall kronofogdemyndigheten avslå ansökan.

Om det, sedan beslut har meddelats enligt 14 § andra stycket om att inleda skuldsanering, framkommer att förutsättningarna för skuldsanering enligt denna lag inte är uppfyllda, skall kronofogdemyndigheten avslå ansökan. Ansökan får också avslås, om gäldenären inte inställer sig personligen vid ett sammanträde eller om gäldenären i övrigt inte medverkar vid ärendets handläggning.

Inledande av skuldsanering

14 § Kronofogdemyndigheten skall i den utsträckning det behövs inhämta upplysningar om gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden från andra myndigheter. Kronofogdemyndigheten får också, om det finns särskilda skäl, hålla ett sammanträde enligt 17 § för att avgöra om skuldsanering skall inledas.

Om kronofogdemyndigheten inte enligt 12 § avvisar eller enligt 13 § första stycket avslår en ansökan om skuldsanering, skall myndigheten snarast besluta att skuldsanering skall inledas.

15 § När ett beslut har meddelats om att inleda skuldsanering skall kronofogdemyndigheten genast genom en kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar uppmäna var och en som har en fordran mot gäldenären att skriftligen anmäla den till kronofogdemyndigheten senast en månad från dagen för kungörelsens införande. Om det finns särskilda skäl, kan kronofogdemyndigheten införa kungörelsen även i en eller flera ortstidningar. Kronofogdemyndigheten kan också förlänga fristen till två månader, om det finns särskilda skäl.

Utredningen hos kronofogdemyndigheten

16 § Har skuldsanering inletts, skall kronofogdemyndigheten se till att ärendet blir så utrett som dess beskaffenhet kräver.

17 § Kronofogdemyndigheten skall kalla gäldenären att inställa sig personligen vid ett sammanträde, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Vid sammanträdet skall gäldenären lämna de ytterligare upplysningar som behövs för att avgöra frågan om skuldsanering.

Kallelsen skall sändas till gäldenären under den adress gäldenären senast har uppgivit i ärendet. Kallelsen behöver inte delges.

I kallelsen skall gäldenären upplysas om syftet med sammanträdet och om att ansökan kan avslås om gäldenären inte inställer sig personligen.

18 § Kronofogdemyndigheten får till sammanträde enligt 17 § kalla även en borgenär, annan myndighet eller någon annan som kan bidra till utredningen av ärendet. Kallelsen behöver inte delges.

Beslut om skuldsanering

19 § När det finns en tillräcklig utredning, skall kronofogdemyndigheten tillsammans med gäldenären upprätta ett förslag om skuldsanering som innehåller de uppgifter som anges i 9 §.

20 § Förslaget om skuldsanering skall sändas till samtliga kända borgenärer vars fordringar omfattas av skuldsaneringen med föreläggande för dem att yttra sig över förslaget inom viss tid. I föreläggandet skall det anges att ett uteblivet yttrande inte hindrar ett beslut om skuldsanering. Föreläggandet skall delges borgenärerna. Om en fordran som anmälts enligt 15 § inte omfattas av skuldsaneringen, skall borgenären underrättas om detta.

21 § Efter utgången av den tid som avses i 20 § skall kronofogdemyndigheten pröva om gäldenären skall beviljas skuldsanering.

Ett beslut om skuldsanering skall genast kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

Förbud mot exekutiva åtgärder

22 § Efter kronofogdemyndighetens beslut om att inleda skuldsanering får utmätning för fordringar som uppkommit dessförinnan inte äga rum innan frågan om skuldsanering är avgjord, om inte, efter överklagande, rätten på begäran av en borgenär bestämmer annat. Om utmätning ändå sker, är åtgärden utan verkan.

Första stycket gäller inte fordringar som enligt 7 § tredje stycket inte omfattas av skuldsaneringen.

Det som sägs i denna paragraf tillämpas även i fråga om beslut om betalningssäkring och verkställighet av ett sådant beslut.

Verkan av skuldsanering

23 § En skuldsanering befriar gäldenären från ansvar för betalningen av de skulder som omfattas av skuldsaneringen i den utsträckning som dessa sätts ned. Genom skuldsaneringen befrias gäldenären från ansvar för betalningen av fordringar som inte är kända i ärendet, om inte fordringen är sådan som avses i 7 § tredje stycket.

Skuldsaneringen inverkar inte på den rätt en borgenär har mot en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären svarar för fordringen.

Omprövning av skuldsanering

24 § På ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ett beslut om skuldsanering kan kronofogdemyndigheten upphäva beslutet eller, i fall som avses i 4 och 5, ändra det som har bestämts i en fråga som avses i 9 § första stycket 2–4, om

1. gäldenären

a) har gjort sig skyldig till oredlighet mot borgenärer,

b) har gjort sig skyldig till uppsåtligt försvarande av konkurs eller exekutiv förrättning, eller

c) i hemlighet har gynnat någon borgenär för att inverka på skuldsaneringsfrågans avgörande,

2. gäldenären i sin ansökan om skuldsanering eller annars under ärendets handläggning medvetet har lämnat oriktiga uppgifter till men för borgenären,

3. gäldenären har lämnat oriktig uppgift till ledning för myndighets beslut i fråga om skatt eller avgift som omfattas av skuldsaneringen eller underlåtit att lämna uppgift trots att gäldenären är uppgiftsskyldig och den oriktiga uppgiften eller underlåtenheten medfört att ett beslut blivit felaktigt eller inte fattats,

4. gäldenären inte följer betalningsplanen, såvida avvikelserna inte är ringa, eller

5. gäldenärens ekonomiska förhållanden har väsentligen förbättrats efter beslutet om skuldsanering och detta beror på omständigheter som inte kunnat förutses vid beslutet.

I fall som avses i första stycket 5 skall ansökan ges in inom fem år från dagen för skuldsaneringen. Om löptiden för betalningsplanen har förlängts enligt 26 §, gäller i stället den tiden.

Upphävs ett beslut om skuldsanering, blir en borgen eller annan säkerhet som tredje man har ställt för betalning av belopp som avses i 9 § första stycket 3 ogiltig, om inte tredje mannen kände till eller borde känt till de omständigheter som anges i första stycket 1 eller medverkade till att gäldenären åsidosatt sina förpliktelser enligt första stycket 2.

25 § På ansökan av gäldenären kan kronofogdemyndigheten ändra det som har bestämts i en fråga som avses i 9 § första stycket 2–4, om

1. gäldenärens ekonomiska förhållanden har väsentligen förändrats efter beslutet om skuldsanering och detta beror på omständigheter som inte kunnat förutses vid beslutet, eller

2. det finns synnerliga skäl.

26 § Vid ändring av ett beslut om skuldsanering får löptiden för betalningsplanen förlängas till som längst sju år.

27 § En ansökan om upphävande eller ändring enligt 24 eller 25 § av ett beslut om skuldsanering skall göras skriftligen hos den kronofogdemyndighet som anges i 10 §. Ansökan skall innehålla uppgifter om

1. det beslut som avses, och

2. de omständigheter som åberopas till stöd för upphävande eller ändring.

Om en ansökan är bristfällig tillämpas 12 §.

28 § Bestämmelserna i 16–18 §§ gäller i tillämpliga delar även vid kronofogdemyndighetens handläggning av ärenden om upphävande eller ändring av ett beslut om skuldsanering.

Överklagande

29 § Kronofogdemyndighetens slutliga beslut får överklagas till tingsrätten i den ort där gäldenären är bosatt. Detsamma gäller kronofogdemyndighetens beslut att inleda skuldsanering. Om gäldenären inte är bosatt i Sverige, får beslutet överklagas till Stockholms tingsrätt. Överklagandet skall ges in till kronofogdemyndigheten inom tre veckor från dagen för

beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag. Kronofogdemyndigheten skall inte vara part i domstolen.

Ett beslut varigenom en ansökan om skuldsanering förklaras vilande får inte överklagas.

30 § Om tingsrätten bifaller ett överklagande av gäldenären, skall den återförvisa ärendet till kronofogdemyndigheten. Om kronofogdemyndigheten avslagit gäldenärens ansökan med tillämpning av 13 § andra stycket och tillräcklig utredning finns, får tingsrätten dock besluta om skuldsanering.

Ett beslut av tingsrätten att återförvisa ett ärende till kronofogdemyndigheten får inte överklagas.

31 § Hovrätten får inte pröva ett överklagande av ett beslut av en tingsrätt, om inte hovrätten meddelat prövningstillstånd.

Prövningstillstånd behövs inte, om överklagandet avser ett beslut som rör någon annan än en part, ett beslut genom vilket tingsrätten ogillat jäv mot en domare eller ett beslut genom vilket ett överklagande har avvisats.

Övriga bestämmelser

32 § Om gäldenären försätts i konkurs, förfaller en av gäldenären dessförinnan gjord ansökan om skuldsanering.

Om en ansökan om förhandling om offentligt ackord tas upp sedan gäldenären har ansökt om skuldsanering, skall skuldsaneringsärendet förklaras vilande. Om ackordet fastställs, förfaller ansökan om skuldsanering.

Om gäldenären avlider, förfaller en av gäldenären gjord ansökan om skuldsanering.

33 § Återkallar gäldenären en ansökan om skuldsanering, skall ärendet genast avskrivras från vidare handläggning. Detsamma gäller om ansökan förfaller enligt 32 §.

34 § Avslås eller avvisas en ansökan om skuldsanering eller avskrivs ärendet från vidare handläggning sedan en kungörelse har utfärdats enligt 15 §, skall samtliga kända borgenärer genast underrättas.

35 § En överenskommelse som innebär att gäldenären eller tredje man tillförsäkrar någon borgenär, vars fordran omfattas av skuldsaneringen, bättre villkor än enligt skuldsaneringen är ogiltig.

36 § Socialnämnder och andra myndigheter skall till kronofogdemyndighet eller domstol som handlägger ett ärende om skuldsanering enligt denna lag på begäran överlämna sådana uppgifter om gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden som behövs för prövning av ärendet.

37 § Ett beslut om skuldsanering får verkställas utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007, då skuldsaneringslagen (1994:334) skall upphöra att gälla.

2. För ärenden om skuldsanering som har överlämnats till tingsrätten före ikraftträdandet och för ärenden om omprövning där ansökan har getts in till tingsrätten före ikraftträdandet, gäller äldre bestämmelser i fråga om förfarandet vid tingsrätten.

3. Har löptiden för en betalningsplan vid en skuldsanering som beslutats enligt äldre bestämmelser bestämts till en längre tid än fem år, gäller äldre bestämmelser i fråga om den tid inom vilken en ansökan om omprövning skall ges in.

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 2 § brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

2 §¹

En gäldenär som vid konkurs, skuldsanering *enligt skuldsaneringslagen (1994:334)* eller förhandling om offentligt ackord uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppger obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, döms, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet, för försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i högst två år.

En gäldenär som vid konkurs, skuldsanering eller förhandling om offentligt ackord uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppger obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, döms, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet, för försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i högst två år.

För försvårande av exekutiv förrättning döms också en gäldenär som i samband med annan exekutiv förrättning uppsåtligen åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättning tas i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Om ett förtigande eller en oriktig uppgift enligt första stycket är utan betydelse för saken, eller om gäldenären vid konkurs hade rätt att vägra yttra sig och omständigheterna innebär en skälig ursäkt för honom eller henne, skall han eller hon inte dömas till ansvar.

Om ett brott som avses i denna paragraf har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms för grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningsmannen beedigat oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

¹ Senaste lydelse 2005:242.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m.

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Har beslut om företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion meddelats på grund av en ansökan som gjorts innan fordringen har preskriberats, preskriberas den tidigast två år efter utgången av det kalenderår då företagsrekonstruktionen upphört eller ett ackord skall vara fullgjort. Inleds skuldsanering *enligt skuldsaneringslagen (1994:334)* innan fordringen har preskriberats, preskriberas den tidigast två år efter utgången av det kalenderår då beslutet om att inleda skuldsanering meddelades eller, om skuldsanering beslutas, då återstående skuldbelopp senast skulle ha betalats.

Har beslut om företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion meddelats på grund av en ansökan som gjorts innan fordringen har preskriberats, preskriberas den tidigast två år efter utgången av det kalenderår då företagsrekonstruktionen upphört eller ett ackord skall vara fullgjort. Inleds skuldsanering innan fordringen har preskriberats, preskriberas den tidigast två år efter utgången av det kalenderår då beslutet om att inleda skuldsanering meddelades eller, om skuldsanering beslutas, då återstående skuldbelopp senast skulle ha betalats.

Första stycket gäller inte om ansökan om företagsrekonstruktion görs eller skuldsanering inleds under tid då preskriptionstiden är förlängd på grund av 9 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

¹ Senaste lydelse 1996:772.

6 Förslag till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 2 §¹

Med fristdag avses dagen då ansökningen om gäldenärens försättande i konkurs kom in till tingsrätten.

Har beslut meddelats om företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion avses med fristdag i stället dagen för ansökan om företagsrekonstruktion, såvida konkursansökningen har gjorts under företagsrekonstruktionen eller inom tre veckor från det att rätten beslutat att företagsrekonstruktionen skall upphöra.

Har ansökan om skuldsanering enligt skuldsaneringslagen (1994:334) gjorts avses med fristdag i stället dagen för denna ansökan, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att frågan om skuldsanering avgjordes.

Har ansökan om skuldsanering gjorts avses med fristdag i stället dagen för denna ansökan, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att frågan om skuldsanering avgjordes.

Har ett dödsbo avträtts till förvaltning av boutredningsman avses med fristdag dagen för ansökningen om detta, såvida boutredningsman har förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

¹ Senaste lydelse 1996:775.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:891) om
indrivning av statliga fordringar m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1993:891) om indrivning av
statliga fordringar m.m.

dels att rubriken närmast före 14 § skall ha följande lydelse,
dels att 14 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ackord

Ackord m.m.

14 §

Bestämmelser om ackord finns i
lagen (1993:892) om ackord rörande
statliga fordringar m.m.

Bestämmelser om ackord *och*
skuldsanering finns i lagen
(1993:892) om ackord rörande
statliga fordringar m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

9 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619)

Härigenom föreskrivs att 10 § rättshjälpslagen (1996:1619) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Rättshjälp får inte beviljas

1. för upprättande av självdeklaration, äktenskapsförord, testamente eller gåvohandling,
2. för förrättande av bouppteckning enligt 20 kap. ärvdabalken,
3. i en angelägenhet som rör skuldsanering *enligt skuldsane-* skuldsanering, *ringslagen (1994:334),*
4. i inskrivningsärenden enligt jordabalken,
5. i ärenden om fastighetsdeklaration,
6. i mål eller ärenden angående fastighetstaxering,
7. i registerärenden enligt sjölagen (1994:1009) eller lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m.m.,
8. i en angelägenhet som rör bodelning i annat fall än vid klander av bodelning,
9. om frågan om rättshjälp kan vänta till dess en annan rättslig angelägenhet där anspråket stöder sig på väsentligen likartad grund har avgjorts,
10. i en angelägenhet som rör trafikskadeersättning enligt trafikskadelagen (1975:1410) eller som rör skadestånd som skall betalas från en ansvarsförsäkring. Rättshjälp får dock beviljas i en sådan angelägenhet om ett mål eller ärende har inletts vid domstol eller enbart rör annan skada än personskada.

Rättshjälp får inte heller beviljas i fråga om anspråk som har överlåtits till den rättssökande, om överlåtelsen kan antas ha skett för att åstadkomma en fördel vid prövning av ansökan om rättshjälp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

10 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 40 kap. 21 § samt 58 kap. 18 och 32 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

40 kap.

21 §

Om den skattskyldige eller ett svenskt handelsbolag som den skattskyldige är delägare i får ackord utan konkurs eller skuldsanering *enligt skuldsaneringslagen (1994:334)*, skall avdrag för underskott minskas med ett belopp som motsvarar summan av de skulder i näringsverksamheten som fallit bort genom ackordet eller skuldsaneringen.

Om den skattskyldige eller ett svenskt handelsbolag som den skattskyldige är delägare i får ackord utan konkurs eller skuldsanering, skall avdrag för underskott minskas med ett belopp som motsvarar summan av de skulder i näringsverksamheten som fallit bort genom ackordet eller skuldsaneringen.

58 kap.

18 §¹

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Återköp får också ske om

1. det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp,
2. försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och
3. premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren.

Om det i *andra* fall finns synnerliga skäl för återköp och *sådant* får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer, får återköp medges av Skatteverket.

I andra fall får återköp medges av Skatteverket, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband

¹ Senaste lydelse 2005:1171.

med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen skall i så fall inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 5 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

32 §²

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut, om behållningen då uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Utbetalning i förtid får också ske om

1. behållningen på kontot uppgår till högst ett prisbasbelopp,
2. kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och
3. inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren.

Om det i *andra* fall finns synnerliga skäl, får Skatteverket medge att kontot får avslutas genom utbetalning i förtid.

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av pensionsspararens tillgodohavande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

² Senaste lydelse 2003:669.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:703) om
ändring i skuldsaneringslagen (1994:334)

Härigenom föreskrivs att lagen (2005:703) om ändring i skuldsaneringslagen (1994:334) skall utgå.

12 Förslag till lag om ändring i skuldsaneringslagen (2006:000)

Härigenom föreskrivs att 31 § skuldsaneringslagen (2006:000) skall upphöra att gälla.

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om krav på prövningstillstånd vid överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

Regeringens förslag

Utskottets förslag

11 kap.

2 §

En gäldenär som vid konkurs, skuldsanering eller förhandling om offentligt ackord uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppger obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, döms, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet, för försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i högst två år.

För försvårande av exekutiv förrättning döms också en gäldenär som i samband med annan exekutiv förrättning uppsåtligen återoppar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättning tas i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Om ett förtigande eller en oriktig uppgift enligt första stycket är utan betydelse för saken, eller om gäldenären vid konkurs hade rätt att vägra yttra sig och omständigheterna innebär en skälig ursäkt för honom eller henne, skall han eller hon inte dömas till ansvar.

Om ett brott som avses i denna paragraf har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms för grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningsmannen beedigat oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning.

En gäldenär som vid konkurs, skuldsanering eller förhandling om offentligt ackord uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppger obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, döms, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet, för försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i högst två år.

Om ett brott som avses i denna paragraf har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms för grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningsmannen beedigat oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning.

BILAGA 4

Offentlig utfrågning

Offentlig utfrågning om förslag till ny skuldsaneringslag

Datum: Tisdagen den 28 mars 2006

Tid: 09.30–12.00

Lokal: Förstakammarsalen

DELTAGARE

Justitiedepartementet

Kanslirådet Fredrik Ludwigs
Hovrättsassessorn Jonas Högström
Politiskt sakkunniga Elin Almqvist

Socialstyrelsen

Utredaren Kristina Eriksson
Juristen Drazenko Jozic

Skatteverket

Verksjuristen Gabriella Södergård

Konsumentverket

Enhetschefen Vilhelm Nordenanckar

Finansbolagens Förening

Ordföranden och vd:n Tom Ekelund
Bolagsjuristen Annica Dennford, Wasa Kredit AB

Riksförbundet Fattiga Riddare

Anna-Lena Ringstål

Svenska Bankföreningen

Direktören Gösta Fischer

Svenska Inkassoföreningen

Vice vd:n Susanne Bruce, Intrum Justitia Sverige AB

Sveriges Inkassoorganisation

Produktchefen Elisabet Hammar, Sergel Kreditjänster AB

Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst

Ordföranden Karin Hällsten

Ordföranden: God morgon. Jag vill gärna börja den här dagen med att hälsa våra gäster hjärtligt välkomna. Vi ska ju bli klokare i dag när det gäller skuldsaneringslagen, och det ska ni hjälpa oss i lagutskottet med.

Jag vill till att börja med säga att jag vet att det är några ledamöter som sitter på tåg respektive är på väg från flyg, men de kommer alldeles strax. Till er som inte känner till det vill jag också säga att det här är en, kan man säga, lite oartig arbetsplats. Här kommer man och går lite hur som haver. Om det är någon som går i väg härifrån, betyder det inte att det är ett jättetråkigt anförande som man helst vill slippa, utan det betyder att man har andra uppgifter som man måste sköta någon annanstans. Jag tycker själv att det känns lite frustrerande att se ledamöter vandra fram och tillbaka, men det är ingenting att göra åt det. Det är så det är.

Lagen om skuldsanering har funnits ända sedan 1994. För några år sedan bestämdes det att lagen skulle utvärderas och ses över. Översynsarbetet har nu lett fram till en proposition som jag ser att en del av er har med er. Jag kan parentetiskt säga att vi har östs över av propositioner fram till den 22 mars. Jag mätte själv traven med propositioner, och det var lite drygt 75 cm propositioner som vi ska hantera, så vi är extra glada för att ni hjälper oss just när det gäller denna proposition.

En del av det som bestämdes 1994 finns fortfarande kvar, men det finns en del förslag till förändringar i den nya propositionen. De två motioner som har kommit in tar just fasta på de förändringar som föreslås.

Jag vill hälsa välkomna Kristina Eriksson och Drazenko Jozic, Socialstyrelsen, Vilhelm Nordenanckar, Konsumentverket, Karin Hällsten, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare, Anna-Lena Ringstål, Riksförbundet Fattiga Riddare, Tom Ekelund och Annica Dennford, Finansbolagens Förening, Gösta Fischer, Svenska Bankföreningen, Susanne Bruce, Svenska Inkassoföreningen, Elisabet Hammar, Sveriges Inkassoorganisation och Fredrik Ludwigs och Jonas Högström, Justitiedepartementet.

Då börjar vi med Kristina Eriksson. Varsågod, talarstolen är din.

Kristina Eriksson: Jag vill börja med att säga att vi från Socialstyrelsen anser, vilket vi sade redan i vårt remissvar, att förslaget till ny skuldsaneringslag innehåller många förbättringar. Men det var en sak som vi tog upp då och som vi vill passa på tillfället att ta upp i dag också. Det gäller frågan om tillsynen.

Enligt förslaget ska Konsumentverket vara den centrala myndighet som ska stödja och vägleda kommunerna i det här arbetet, men det ska inte vara tillsynsmyndighet. Vi påpekade att det därför finns ett behov av att det uttalas vilken som är tillsynsmyndighet.

I propositionen sägs det att tillsynen över den här verksamheten i kommunerna ligger inom Socialstyrelsens och länsstyrelsernas ansvarsområde. Vi är ändå inte säkra på att det blir riktigt klart och tydligt.

I 13 kap. 2 § socialtjänstlagen står det att länsstyrelserna har tillsyn över den socialtjänst som kommunerna inom länet svarar för och att de därvid ska följa socialnämndernas tillämpning av denna lag, det vill säga

socialtjänstlagen. Vi menar att det, såvitt vi vet, är precis det som länsstyrelserna gör. De har tillsyn över den verksamhet som kommunerna bedriver enligt socialtjänstlagen, och då faller denna verksamhet utanför. Det är inte heller helt solklart att verksamheten ligger inom socialtjänstverksamheten i en kommun. Den kan ligga under någon annan nämnd eller förvaltning.

Denna oklarhet menar vi att man måste titta ytterligare på och om möjligt undanröja. Det finns förmodligen flera vägar att gå här, och vi kan se åtminstone två. Antingen säger man att någon annan ska vara tillsynsmyndighet eller så uttalar man det här ännu tydligare, det vill säga att man lagreglerar att det är länsstyrelserna som är tillsynsmyndighet. Skollagen är ett exempel på hur en sådan lagreglering skulle kunna gå till.

Jag vill avsluta med att säga att vi anser att frågan om tillsynen är mycket viktig. Det finns redan i dag oklarheter. Tillsynen har nyligen utretts och utreds för närvarande igen. Det är mycket viktigt att det inte uppstår några fler oklarheter när det gäller tillsynen.

Vilhelm Nordenanckar: Jag tänkte börja med en reflexion, för jag var för 14 dagar sedan nere i Warszawa på ett EU-möte som just behandlade överskudsättning och skuldsanering. Det hölls inom ramen för EU:s program för *combat social exclusion*. Jag tycker att vi ska ha i bakhuvudet att lagen handlar om att man ska försöka få tillbaka människor så att de inte hamnar i social exkludering.

Det var mycket annat intressant som kom fram på konferensen. Vi diskuterade överskudsättningen. Alla de gamla EU-länderna har olika former av lagstiftning i sina hemländer och även regionalt olika former av hjälp till de utsatta. Vi har mycket att lära av varandra. Det här är ju inte bara ett svenskt fenomen. Orsaken till att vi var i Warszawa var att de nya EU-länderna just står i färd med att införa dylika lagsystem och olika system för att hjälpa till på det lokala planet. De är väldigt intresserade av hur andra länder har löst det här. Det är som sagt inget specifikt svenskt problem.

Jag skulle också vilja passa på att avliva myten om att det helt och hållet är den skuldsattes eget fel att han eller hon hamnar i skuldfällan. Undersökning efter undersökning som både vi och andra har gjort pekar på att det är helt andra orsaker som gör att människor hamnar i den situationen, nämligen att det har hänt något som är genomgripande för hushållet, till exempel att någon blir arbetslös eller sjukskriven eller i samband med dödsfall eller skilsmässa. Därför tycker vi att det här helt självklart att samhället bör och måste ställa upp i sådana situationer.

Mot den bakgrunden tycker vi att det är absolut nödvändigt att ha en skuldsaneringslag som hjälper de värst utsatta. Vi på Konsumentverket är mycket positiva till lagen och den lagändring som nu föreslås ska genomföras, främst av tre orsaker.

För det första tror vi att det underlättar och påskyndar processen för dem som får möjlighet till skuldsanering.

För det andra får Konsumentverket ett utpekat mandat att stödja och utbilda rådgivarna ute i kommunerna. För det tredje lyfts det viktiga arbete som görs ute i kommunerna fram på ett väldigt bra sätt i propositionen.

Budget- och skuldrådgivarna ska vara med både inför och under skuldsaneringen. Vi tror att det är oerhört viktigt att man får stöd för att det ska bli en lyckad rehabilitering, för det är väldigt svårt att genomgå en skuldsanering och leva på existensminimum i fem år. Det är verkligen ingen sinekur.

Tyvär är det inte alla som är överskuldssatta som får den möjligheten, för de flesta kommer inte att kvalificera sig för de hårda krav som ställs för att man ska kunna få en skuldsanering enligt lag. Det är de här individerna och hushållen som vi tycker att det är väldigt väsentligt att kunna fånga upp för att ge dem hjälp, råd och stöd – framför allt hjälp med frivilliga överenskommelser, så att de inte hamnar i den värsta positionen utan alltså kan få skuldsanering. Det är alltså mycket värt att kunna gripa in på ett tidigt stadium. Skuldsaneringslagen är ju som ett nålsöga, så det är väldigt få människor som får skuldsanering.

Av det arbete som görs i dag ute i kommunerna är det i stort sett en femtedel av alla ärenden som går vidare till skuldsanering, så det görs ett mycket stort arbete utanför detta. Därför är det bra att detta viktiga arbete nu tydliggörs i den nya lagen.

Som jag sade tycker vi att det är bra att Konsumentverket får ett tydligt uppdrag här. Vi har arbetat mycket med de här frågorna sedan sent 1970-tal och har utarbetat datorprogram och kostnadsberäkningar, och vi tillhandahåller Internetstöd och utbildning med mera. Vi tycker att det ska bli spännande att få nya uppdrag. Vi har redan en lång lista på vad vi tycker borde göras. Vi får även ytterligare uppdrag att arbeta med metodutveckling och kvalitetssäkring.

Men det är ett stort men när det gäller något som vi är lite tveksamma inför eftersom det kommer att kräva resurser. I utredningen har man gjort vissa beräkningar och på ett ungefär specificerat hur mycket detta skulle kunna kosta extra för oss. I propositionen står det inget annat än att man ska finansiera det med minskade kostnader för Domstolsverket. Det är vi lite oroliga för. Får man inga resurser blir det svårt att arbeta.

Sammanfattningsvis är vi väldigt positiva till förslaget.

Karin Hällsten: Jag är ordförande i Budget- och skuldrådgivarnas förening, men jag är också budget- och skuldrådgivare i Karlstad och Hammarö kommuner sedan 1994.

Jag vill framhålla vissa delar av propositionen *Ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande* som vi är väldigt nöjda med. Det är bland annat att kronofogdemyndigheten får en starkare roll när det gäller att besluta om skuldsanering. Positivt är också att kronofogdemyndigheten ska kunna pröva ärenden om upphävande och ändring av skuldsaneringsbeslut. Det tycker vi är bra.

Något som vi också tycker är väldigt positivt är att Konsumentverket ska få stödja och ge vägledning för den verksamhet som kommunerna ska svara för. Det har vi väntat på sedan 1994. Det är i det sammanhanget viktigt att Konsumentverket ges ordentligt med medel för att kunna axla denna mantel.

Däremot var vi väldigt tydliga i vårt remissvar med att vi tycker att egenförsöket bör finnas kvar. Vi kan inte se att det ger någon tidsvinst att ta bort egenförsöket. Den tidsvinst som man däremot kan få är genom att försöka korta köerna i kommunerna.

Vi är övertygade om att en förutsättning för att klara en skuldsanering under fem år är att den rådsökande först får ordning på sin hushållsekonomi. Ett led i det preventiva arbetet är att den rådsökande tillsammans med budget- och skuldrådgivaren åtgärdar de brister som finns. Vi ställer naturligtvis stora krav på eget agerande under processen.

De rådsökande har ofta levt på kronofogdemyndighetens förbehållsbeholdning i många år och har en ansträngd ekonomi. Ofta har de inte varit hos tandläkare, och de är ofta i behov av glasögon – det finns uppdämda behov.

Efter en noggrann genomgång av hushållens ekonomi visar det sig ofta att det inte är en skuldsanering enligt lag som är lösningen, åtminstone inte i nuläget. Det kan ofta bero på att den rådsökande fortsatt att skuldsätta sig. Orsaken kan också vara att prognosen är mycket osäker, så att man behöver vänta ett tag och få en stabilare plattform.

Det finns grupper av rådsökande som inte har förmåga eller kunskap att ansöka om skuldsanering på egen hand. Dessa grupper fångar vi budget- och skuldrådgivare upp och ger extra stöd. Det finns många sådana i dag.

I många fall går det att finna lösningar, helt eller delvis, på den skuldsattes ekonomiska problem utan att en skuldsanering behöver göras. Det innebär att de flesta kan få någon form av hjälp, oavsett om de uppfyller skuldsaneringslagens kriterier eller om de blir föremål för en skuldsanering på frivillig väg.

Det främsta syftet med skuldsaneringslagen är att den ska vara rehabiliterande. För att den rådsökande ska få en hållbar rehabilitering tycker vi att den skuldsatte bör komma till en budget- och skuldrådgivare så tidigt som möjligt. Vi måste bli bättre på information. Det är vi dåliga på.

Den rådsökandes aktiva medverkan under processen i kommunen blir en del av det förebyggande arbetet. Det handlar inte bara om att fylla i en ansökan om skuldsanering, utan det handlar också mycket om att ändra attityder och invanda beteenden.

Vi är angelägna om att hjälpa människor att hitta realistiska lösningar. Det är viktigt för de flesta människor att ändå göra rätt för sig. Vi hör det i våra diskussioner.

Den kommunala verksamheten är viktig och lägger grunden för det fortsatta arbetet på kronofogdemyndigheten. Vi tycker också att det är positivt att det i propositionen föreslås att kommunerna ska lämna råd och anvisningar även under en skuldsanering. Men så handläggs ju ärendena redan i dag ute i kommunerna.

Vi budget- och skuldrådgivare märker en tydlig ökning av antalet ärenden, inte minst antalet unga. Antalet spelmissbrukare ökar. Vi ser också effekterna av de blancolån som konsumenter har tagit och inte kan betala. Som konsument är det inte lätt att stå emot en ständig aggressiv marknadsföring som överförs via medierna.

Den numera alltmer komplicerade skuldbilden är svår att hantera på egen hand. Jag tänker också på alla val som vi måste göra. Vi ska välja telefonbolag, vi ska välja elbolag, vi ska välja pension. Det är inte lätt. Och alla har ju sina drömmar om att få ett bättre liv.

Vi i föreningen har farhågor inför den nya lagen. Några kommuner har sett möjligheten att minska på resurserna för budget- och skuldrådgivning med hänvisning till den nya lagen. Det finns i dag en stark oro bland kollegerna ute i landet. Visserligen kan kommunerna hänvisa till det kommunala självstyret, men vilken kommun man bor i ska ju inte påverka. Man ska självklart få den hjälp man behöver oavsett var i landet man bor.

Min fråga är fortfarande: Varför ta bort egenförsöket?

Slutligen vill jag framföra att vårt arbete i dag bygger mycket på samverkan. Vi ser stora utvecklingsmöjligheter som gagnar både oss själva som handläggare och våra rådsökande.

Jag tycker att den nya lagen ska bli avstampet till att alla berörda parter ser vinsterna med ett bättre samarbete över gränserna.

Anna-Lena Ringstål: Jag är här som representant för Riksförbundet Fattiga Riddare där jag till största del arbetar ideellt sedan förra våren. Jag hade en projektanställning under två månader, i januari och februari i år. Min bakgrund är från myndighetsvärlden. Jag har jobbat i 30 år på kronofogdemyndigheten. Jag var med och startade upp när skuldsaneringslagen kom 1994, och jobbade sedan där i nästan 11 år. Jag har alltså sett olika sidor av överskuldssättningsproblematiken.

Lagförslaget är framför allt hämtat från tjänstemannaleden och inte från de medlemmar som jag i dag representerar. Vi har däremot haft möjlighet att lämna ett remissyttrande. Jag vill då lämna några synpunkter på lagförslaget.

Vi tycker att de förslag som har kommit är bra. Att kravet på egenuppgörelse försvinner är bra. Det är väldigt många nollbud, det vill säga de som inte har betalningsutrymme, och det blir ett dubbelarbete. De fallen går sällan igenom.

Däremot är det viktigt att poängtera den roll som finns kvar och att man fortfarande försöker nå en frivillig uppgörelse. Jag har både på kronofogdemyndigheten och senare sett att det är steg 1 som är det mest borgenärs gynnande. Man får alltså oftare mer pengar på det sättet än genom skuldsanering. Det är synd att inte fler förslag går igenom där.

Jag vill också knyta an till det som sades om vikten av budgetrådgivning och ekonomisk rehabilitering.

Vi tycker att det är bra att betalningsplanen görs redan vid inledandet. Det är för att korta tiden för den sökande. Vi vet ju att många ärenden lämnas över till tingsrätt och en del överklaganden också till hovrätt. Det blir ibland en väldigt lång process innan fastställandet.

Det som vi vill flagga upp för lite är att man kanske under de första månaderna ska ge lite utrymme, alltså ge lite högre förbehållsbelopp, för det finns många hål att stoppa i. De flesta av de här människorna har levt på existensminimum, en del i 20 år. Då kan ni själva tänka er, som det talades om här innan, att det finns behov av lagning av tänder och behov av glasögon och annat.

I förslaget till proposition föreslås det att betalning till borgenärerna ska ske en gång om året. Spontant tycker jag att det låter som en god idé. Det skulle bli både billigare och mindre administration. Men det finns en risk med det som vi vill varna lite för. Vi behöver inte gå längre än till oss själva. Om man inte har några ekonomiska marginaler och har ett spar-konto, är det första man gör när det kniper till – det räcker att det blir ett inkomstbortfall på grund av sjukdom eller liknande – att man lånar av sig själv. Detta tycker vi är viktigt att poängtera – skuldsanering får man ju som regel bara en gång – så att man inte faller på det.

Vi tycker att det är bra att den tvingande delen går till kronofogdemyndigheten vad gäller både omprövning och beslut. Det är ju där man har kunskap om personen i fråga. Vi tycker också att det öppnar för en ökad flexibilitet i det enskilda ärendet.

När det gäller anmälan av fordringar läggs det ett större ansvar på borgenären att anmäla sina fordringar. Det räcker alltså inte att de finns med i ansökan utan de ska också anmälas. Jag vet av erfarenhet att det tar enormt mycket tid och resurser att delge dem som inte gjort en anmälan, så det här förkortar tiden väldigt mycket.

Sedan skulle jag vilja ha med en sak till som vi har pratat om, som finns med i remissyttrandet och som jag ofta reagerat på. Det är det här med överskuldsättningstiden. Det finns inte med i förslaget. Skulderna ska vara två till tre år, säger de gamla bestämmelserna. Överskuldsättning ska ha pågått ett antal år. Ett antal år, det har man kommit fram till, är tre år.

Det är viktigt att fånga människor i tidigt skede innan de har kommit ned i spiralen där de börjar tappa motivationen och har börjat må både psykiskt och fysiskt dåligt. När man träffar människor kan man, menar jag, se direkt vilka som kvalificerar sig för en skuldsanering. Den bedöm-

ningen tycker jag att man bör kunna göra utan att de på något sätt ska straffas i ytterligare ett antal år. De har legat på existensminimum i kanske 20 år eller mer. Det vill vi gärna ha med också.

Det är väldigt bra att det har kommit ett lagförslag om ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande. Men vi från riksförbundet hade önskat mer förändringar av regelverket. Precis som nämndes är det väldigt få som faktiskt söker skuldsanering, jämfört med antalet överskuldsatta som finns.

De flesta av de här människorna har verkligen försökt göra rätt för sig men inte kunnat. Vad gör man när man det börjar gå snett i livet? Jo, man börjar låna av vänner och bekanta, kanske av föräldrar och barn. De här fordringarna omfattas också av skuldsanering. Det här är hedersskulder. Man sätter inte sina nära och kära i klister, och man vet också att det är stora problem. Det kanske blir brutna släkt- och vänskapsband. Det här tycker jag är en väldigt viktig sak att ta med. Jag tror att det är en av orsakerna till att det är ett så stort mörkertal.

De här människorna har levt under existensminimum i många år. Det är ganska tufft att inte skaffa sig nya skulder. Jag vet att många säger: De drar på sig nya skulder. Det är inte konstigt att man gör det. Det räcker faktiskt att man kommer på att man behöver nya vinterdäck. Det är en ganska rejäl kostnad, och lever man under existensminimum år efter år och kanske har tonårsbarn hemma så är det ganska svårt.

Jag vill ta upp en sak till som jag har reflekterat över och som vi har pratat om i riksförbundet, och det är studieskulder. Där vet vi att om det är skuldsaneringsförfaranden lämnas det anstånd på den löpande delen. Den förfallna delen ingår ju i skuldsaneringen. Det här hör till det rehabiliterande. Det är många människor som efter det att skuldsanering är avslutad sitter med ny skuldbörda. Det gäller även underhåll. Det vill jag också att man tänker på.

Sammanfattningsvis menar jag att det krävs väsentlig större samhällsinsatser för att rätta till de här oönskade konsekvenserna som överutlåning i kombination med överskuldsättning för med sig. Nu vet vi att skuldsaneringslagen har funnits i snart tolv år, och vi ser faktiskt ingen ljusning på problemen. De överskuldsatta blir fler och fler. Att leva på obestånd under en lång tid vet jag är svårt. De flesta jag träffat under min tid hos kronofogdemyndigheten och även i föreningen mår väldigt dåligt. Många har blivit sjuka och går med sjukersättningar och arbetslöshet och så vidare. De hittar ingen mening med livet längre.

Jag tror att det är viktigt vi tänker på att hjälpen måste komma i ett väldigt tidigt skede. Den erfarenhet som jag har nu är från det jag satt på en myndighet. Jag har mött människor i ett tidigare skede här, precis när konkursen är ett faktum, alltså när det är färskt. Det är då vi har möjligheten. Det är då vi ska ta dem innan de har hamnat i den långa spiralen. Jag vill verkligen poängtera det.

De flesta är vanliga människor, som vi som är här. Det ska vi inte glömma. Vi behöver bara gå till fastighetskrisen i början av 90-talet då räntorna gick upp. Bankerna fick ganska snabbt en skuldsanering, men de här personerna sitter kvar med skulder från en fastighet som de inte längre har.

Sedan vill jag prata lite om synen på överskultsättning, att man tror att det är slarviga människor. Det är alltså inte så. Den synen måste vi förändra. Jag vill att ni tänker på det.

Jag vill avsluta med att säga att det är viktigt att de här människorna får en ny chans att bidra i samhället i stället för att kosta. De kostar oss otroligt mycket. Vi ska hjälpa dem så att de kan börja bidra och betala skatt och allt detta.

Avslutningsvis vill jag från riksförbundet tacka för att vi fick möjlighet att vara med här i dag, vi är väldigt glada för det.

Tom Ekelund: Jag kommer från Finansbolagens Förening och vi tackar för inbjudan.

Finansbolagens Förening är i allt väsentligt positiv till förslaget, dock med två undantag. Vi menar att tvistiga fall bör, liksom nu, avgöras av tingsrätten och inte av KFM, och vi kan i allt väsentligt hänvisa till vad som sägs i motionerna. Vi noterar också att det i propositionen på s. 32 anges att det kommer en utredning som ska bedöma lämpligheten av att föra över vissa ärenden från tingsrätter till förvaltningsmyndighet. Man måste avvakta den utredningen innan man tar det steg som föreslås i propositionen angående instansordningen.

Den andra frågan är överprövningsrätten. Vi menar att den bör kompletteras med en skyldighet för gäldenären att anmäla väsentligt förbättrade förhållanden. Vår målsättning är naturligtvis att få till stånd en så snabb och förkortad skuldsanering som möjligt.

Gösta Fischer: Jag tackar för inbjudan. Jag ska vara ganska kortfattad. Bankerna har egentligen inga vägande invändningar mot propositionen. I vårt remissyttrande över betänkandet tog vi upp tre frågor särskilt. Det rörde egenförsökens borttagande, uppsamlingskontot och frågan om överprövning vid förbättrad ekonomi. Dessutom har vi lite synpunkter på frågan om information från kronofogdemyndigheterna när det gäller beslutsunderlaget och en synpunkt beträffande skälighetsprincipen.

Jag ska ta upp några av de här frågorna så att säga kommentarsvis.

Egenförsöket först: Bankerna var alltså positiva till att man hade ett egenförsökskrav i den tidigare lagstiftningen. Om jag ska tolka bankernas inställning är det väl så att man egentligen fortfarande är positiv till tanken att gäldenären ska göra en ansträngning innan det kan bli fråga om skuldsanering. Det finns ett etiskt motiv för att man behåller egenförsöket som krav.

I propositionen har det anförts en del skäl mot detta. Vi tycker att vi kan instämma i de skälen. Till detta kommer att ett egenförsök ofta visar sig vara administrativt betungande för dem som agerar på borgenärssidan

till ganska liten nytta, får man säga. Det är 25–30 % av alla ärenden som är nollärenden; att då tvinga fram ett egenförsöksförfarande för att få en skuldsanering till stånd ter sig i varje fall oekonomiskt. Jag vill betona att det är en ekonomisk synpunkt, inte etisk.

När vi talar om egenförsöket kommer man också in på instansförfarandet. Den erfarenhet som bankerna har är att man i ganska få fall tillstyrker överenskommelse i steg 1 om det finns en minsta tvekan om att det beslutet kommer att stå sig. Det har att göra med bland annat att det bara är kända skulder som kan omfattas av en överenskommelse på det planet. Risken är väldigt stor för att det hela kommer att brytas upp av skäl som till exempel anges i propositionen.

Återigen: Det finns någonting positivt i tanken på egenförsök, men det kanske inte ska vara ett krav för skuldsanering.

Jag kommer in på skälighetsprövningar. I utredningen har man föreslagit att skuldsanering skulle kunna tillgripas om det inte var oskäligt. I propositionen har det ändrats så att en skuldsanering ska kunna genomföras om det är skäligt med tanke på alla omständigheter. Det återspeglar läget i dag, och vi har inte någon anledning att tycka annorlunda från banksidan.

Men när det gäller skälighetsprövningen ska jag citera propositionen från s. 41. Där står det att det ska göras en totalbedömning där samtliga omständigheter som rör gäldenärens ekonomi och dennes personliga förhållande ska beaktas. Jag har förstått från bankerna att det ibland slarvas från kronofogdemyndigheternas sida med att göra den här skälighetsprövningen på det viset att man ibland underlåter registerprövning, inte av gäldenären men väl av gäldenärens familj och andra som kan tänkas ha betydelse för gäldenärens sätt att bedriva sin verksamhet.

Det är möjligt att det här återspeglar en syn på – om det nu är ett äktenskap eller ett samboförhållande – de ekonomiska relationerna som kan hänföras till äktenskapsbalken, alltså att var och en ska sköta sin angelägenhet och inte påverkas av andras. Men verkligheten är den att gäldenären lever i en miljö där han eller hon har större eller mindre nytta eller skada av dem som finns i närmiljön. Enligt bankernas uppfattning är det fel om man inte regelmässigt även undersöker de närståendes ekonomiska förhållanden.

Det här är inte sagt som kritik mot propositionen eller mot utredningen utan som ett skäl till att man, när nu kronofogden ska tilldelas en större roll i skeendet, verkligen ser till att kronofogden utbildas för detta och får tillräckliga resurser, inte bara för att det blir större antal ärenden utan också för att kvaliteten på prövningen ska förbättras.

Man gjorde sådana sökningar förut, men nu har de tydligen fallit bort, och det är lite tråkigt.

Uppsamlingskontot: Utredningen hade föreslagit ett uppsamlingskonto i bank. Gäldenären skulle göra regelbundna insättningar och sedan årligen betala ut belopp från kontot. Vi var väldigt kritiska mot det från banksidan

därför att vi ansåg att det skulle vara nästan omöjligt för banken att administrera ett sådant konto på sätt som det var tänkt. Vi noterade att i propositionen har man frånfallit det här och sagt att man inte gör någon ändring i nuvarande ordning.

Det anförs en rad skäl för det som jag tycker verkar beaktansvärda. Till det kan läggas att om man tänker sig att en bank skulle sköta ett sådant uppsamlingskonto uppstår en mängd administrativa problem. Ett sådant konto måste spärras för alla andra än för gäldenären eller möjligen kronofogden. Det ska införas spärrrutiner, kontot ska uppdateras löpande med nya uppgifter. Vad händer om pengar inte kommer in till kontot? Någon måste hålla ordning på det, och banken måste alltså antagligen ha en administration för detta.

Bankerna är inte alltid involverade i skuldsaneringsärenden även om de oftast är det. Det kan vara svårt att hitta en bank som är villig att ta på sig den här funktionen. Det är ingen lönande affär, om man säger så.

Vi tycker alltså att det är bra att man faller från idén om uppsamlingskonto på det sätt som det var konstruerat. Det är inte riktigt bra att man inte har hittat någon lösning, det kan man säga. Den nuvarande ordningen är inte särskilt bra nu heller.

Vi hade tyckt att det hade varit bra om kronofogden hade kunnat få ta hand om detta på något vis. Jag är inte helt övertygad om att de skäl som anförs i propositionen är helt övertygande.

Som slutpunkt kan jag säga att vi ändå är positiva till propositionen. Det jag har sagt är egentligen bara randsynpunkter.

Susanne Bruce: Jag skulle vilja börja med en reflexion på det Vilhelm Nordenanckar sade. I mitt dagliga arbete jobbar jag med många länder när det gäller skuldsättningsfrågor. Vi har någonting i de nordiska länderna som vi ska vara otroligt stolta över, och det är att grunden i våra samhällen är att folk faktiskt vill göra rätt för sig. Sedan händer det olika saker som gör att de inte kan göra det. Vi får aldrig glömma bort att det finns en annan sida, och det är de som inte får betalt. Jag möter dagligen i mitt arbete företagare som far illa på grund av detta.

När det gäller Inkassoföreningens ståndpunkt är vi positivt inställda till förslaget. Vi tror att det kommer att göra att det blir en effektivare hantering. I dag är det många som får vänta väldigt länge, upp till ett år, ifrån det att ärendet inletts till att allting blir klart. Där tror vi att det kommer att bli mycket effektivare, och det kommer att bidra till att rehabilitera den skuldsatta på ett bättre sätt.

Vi hyser dock en stor oro, som vi märker av redan i dag, och det är kronofogdemyndighetens dubbla roller i det här fallet. Vi vet redan i dag att på den exekutiva enheten där vi lämnar in mål förekommer det att man rekommenderar den skuldsatta att söka skuldsanering, vilket jag tycker verkar väldigt konstigt. De hårdast skuldsatta är inte de som ligger på löneutmätning hos kronofogdemyndigheten i dag utan det finns mycket värre än så.

Här gäller det verkligen att se till att kronofogdemyndigheten som ska få ett så stort ansvar i den här frågan kan hålla isär de här rollerna. På företagssidan, på rekonstruktion och konkurs skulle det vara otänkbart att man inte gör det, och det måste vara så även i det här fallet. Där är det utbildning eller vad det kan vara som man behöver ta itu med, men det oroar vi oss för. Det måste man verkligen tänka på i det här nya förslaget.

Vi tycker också när det gäller omprövningen att det bör vara en skyldighet för den skuldsatte, åtminstone för dennes eget bästa, att meddela förändrad eller förbättrad ekonomi. Vi kommer in väldigt sent och ser om det har skett en väsentlig förbättring. Det blir väldigt konsekvenser för den skuldsatta när vi går in och begär omprövning.

För övrigt är vi från Inkassoföreningens sida mycket nöjda med förslaget.

Elisabet Hammar: Om ni undrar varför det finns två organisationer på den här sektorn kan jag förklara det senare.

Sveriges Inkassoorganisation är positivt inställd till skuldsaneringsförslaget, ändringarna i lagen, eftersom det finns ett behov av att modernisera lagen och få göra hela processen effektivare. I dag tar det orimligt lång tid i vissa fall för den skuldsatta att tröskas igenom hela processen.

Men det finns ett par saker som vi är oroade över.

Det ena är egenförsöket. Ett av lagstiftningens uttalade syften är den rehabiliterande effekten. På borgenärssidan har vi under de år som skuldsaneringslagen varit i kraft sett att det rehabiliterande syftet ofta väger väldigt tungt i skälighetsprövningen. Den erfarenhet som finns bland våra medlemmar och även bland aktörerna över huvud taget inom de organisationer som kommer i kontakt med de skuldsatta personerna är att den skuldsattes eget initiativ och ansträngningar för att komma till rätta med sin överskuldssättning är avgörande för att man ska lyckas komma ut ur sin situation, oavsett om det sker via skuldsanering eller om det sker vid en frivillig uppgörelse. Det görs otroligt mycket frivilliga uppgörelser, vilket vi hört här tidigare.

Skuldindrivarna har vittnat om att den här tiden behövs i egenförsöket för att dels ge tid för den skuldsatte att komma i ordning med sin kanske väldigt kaotiska ekonomiska situation, trygga basbehoven, dels för att komma till insikt och få den rätta motivationen att faktiskt klara av den rätt så tuffa tiden.

Därför är vi i SIO oroliga för – visserligen finns det vissa förtydliganden både i propositionen och i författningskommentarerna – att just kraven på att försöka komma till rätta med sin skuldsituation kommer att få en proportionellt sett för liten betydelse, orimligt liten, i den samlade bedömningen. Det tror vi vore olyckligt både för den allmänna betalningsmoralen och för den skuldsatte, om det leder till att den skuldsatte kanske inte kommer till rätta med sin situation utan skuldsätter sig på nytt.

I övrigt instämmer vi i vad Susanne Bruce sade om kronofogdemyndighetens dubbla roller som måste utredas om kronofogdemyndigheten verkligen måste ta detta ansvar och att kronofogdemyndigheten, om den ges det

här ansvaret, också får resurser för utbildning och även kanske handläggare som ska ta hand om de ansökningar som kommer direkt till kronofogdemyndigheten.

Sammanfattningsvis kan jag säga att vi är positivt inställda till förslaget men tycker att egenförsöket bör framhållas som ett starkt initiativ och hållas kvar i hela processen.

Ordföranden: Jag tackar alla som hittills har berättat om sina erfarenheter och tyckanden när det gäller den här propositionen. Då fortsätter vi raden av intressanta föredragningar. Nu lämnar jag ordet antingen till Fredrik Ludwigs eller till Jonas Högström, båda från Justitiedepartementet. Varsågod!

Fredrik Ludwigs: Tack. Jag heter Fredrik Ludwigs, från Justitiedepartementet L2. Tack för att vi fick komma hit och tala om förslaget till nytt skuldsaneringsförfarande. Det är roligt att det finns ett intresse för de förslag som vi arbetar ganska intensivt med. Det är också roligt att se hur insatta alla är i förslaget. Jag tänkte bara tala lite om vad som är aktuellt på departementet på skuldsaneringsfronten just nu vid sidan av propositionen. Det kan möjligen vara bra att känna till det när man ska ta ställning till förslagen i propositionen. Därefter kommer min kollega Jonas Högström att tala om förslagen i propositionen.

Frågan om skuldsanering har varit aktuell på Justitiedepartementet ända sedan lagen kom. Den har ständigt funnits med i vår verksamhetsplanering. Jag tror att lagen hör till dem som utretts mest i förhållande till, så att säga, antalet levnadsår. Jag tror nog att man törs anta att lagen numera har "satt sig" och att det framöver kanske inte kommer att bli så stora ändringar i skuldsaneringslagen.

Vi har ändå kvar ett par frågor som har anknytning till skuldsanering i vår verksamhetsplanering. Det gäller till exempel en fråga som några har varit inne på. Det är det som vi kallar för evighetsgäldenärer. Det har uppmärksammats att det finns relativt många som är så skuldsatta att de trots ständigt pågående utmätning aldrig någonsin blir av med sina skulder. Skatteverket har i en rapport föreslagit en del åtgärder för att underlätta för de här gäldenärerna. Bland annat har man föreslagit en så kallad absolut preskription, eller rättare sagt: Man har föreslagit att en sådan regel skulle utredas. Det skulle innebära att man efter att kanske ha funnits i 15 år hos Kronofogdemyndigheten skulle bli av med sina skulder.

Det man frågar sig inledningsvis är ju varför de här gäldenärerna inte får eller inte söker skuldsanering. Vi är inte riktigt säkra på det. Det kanske finns flera svar på den frågan. Den frågan, och också frågan om lämpligheten av att vidta andra åtgärder för att komma till rätta med problemet evighetsgäldenärer, avser vi att lämna till en utredning, som ska se över hela utskökningsbalken.

Den andra fråga som vi har aktuell är skuldsanering efter konkurs. Enskilda som går i konkurs blir inte av med sina skulder. Ofta är det fråga om näringsidkare som blir av med alla sina tillgångar i konkursen men

står kvar med sina skulder utan någon möjlighet att starta på nytt. Näringsidkare får inte heller skuldsanering, i varje fall inte medan deras näringsverksamhet pågår. Då får de sitta ut karantänen eller göra något annat under de år som skuldsaneringen pågår. Det förefaller ju vara till skada ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Mot den bakgrunden har det föreslagits att en gäldenär efter en personlig konkurs skulle kunna få en avbetalningsplan som skulle likna den som gäller vid skuldsanering. Det här förslaget är det meningen att vi ska lämna till utredningen om det samlade insolvensförfarandet, som ju annars har som huvudändamål att slå ihop företagsrekonstruktion och konkurs till en effektivare insolvenshantering.

Avslutningsvis tänkte jag nämna att det var roligt att höra från Konsumentverket att även kommissionen numera arbetar med skuldsanering. Europarådet har också tagit sig an frågan om skuldsanering. På uppdrag av Ministerkommittén har en arbetsgrupp bildats som ska undersöka vilka olika *legal solutions to debt problems* det kan finnas i Europa. Man avser att ta fram ett dokument, rekommendationer eller liknande som ska visa på så kallade *best practises*. Det är möjligt att det här dokumentet, när det kommer, kan ge inspiration till fler lagändringar.

Ordföranden: Tack så mycket för det! Då lämnar jag ordet till Jonas Högström.

Jonas Högström: Jag heter alltså Jonas Högström, och liksom min kollega Fredrik Ludwigs kommer jag från Justitiedepartementet L2. Jag ska självfallet inte gå igenom hela propositionen och alla förslag i den. Jag tänkte bara först konstatera att det här finns förslag som handlar om förenklingar i själva förfarandet. Det är alltså inte alla lagens regler som har setts över utan i huvudsak de som syftar till att reglera förfarandet i skuldsaneringsärenden i syfte att effektivisera det förfarandet på olika sätt.

Det är särskilt två frågor som jag har noterat att många talare har återkommit till. Det är också samma frågor som tas upp i de två motioner som har väckts med anledning av propositionen. Det är förslaget om att avskaffa det så kallade egenförsöket och det är den förändrade instansordningen, alltså att kronofogdemyndigheten även ska få fatta tvingande beslut om skuldsanering.

Jag tänkte säga några ord om de här två frågorna, men allra först tänkte jag helt kort kommentera det som har sagts, bland annat av representanter från Riksförbundet Fattiga Riddare, om betalningsplanen och utformningen av den, tidpunkten för när betalningsskyldigheten inträder och så vidare. Här lämnades det ett antal förslag i utredningen, bland annat om ett uppsamlingskonto, vilket också innebar att betalningsskyldigheten skulle påbörjas i inledandet av skuldsanering.

De förslagen har vi inte fört vidare till lagrådsremissen, och inte heller till propositionen. Den kritik som riktas mot dessa delar är alltså inte längre aktuell. De förslagen har regeringen valt att inte föra vidare. De finns inte på bordet för riksdagen nu. Det är också så med det som nämns

i utredningen om ett ökat anmälningsskrav för borgenärer, ett strängare förfarande när det gäller att man ska anmäla sina fordringar. Inte heller där har regeringen föreslagit några ändringar i det som gäller i dag.

Sedan tänkte jag också helt kort bara säga någonting om medlen som har avsatts till Konsumentverket för den nya rollen. Jag vill då bara påpeka att utredningens beräkning av de här nya medlen baserades på att man ville ge särskilda, nya pengar för den verksamhet som i dag bedrivs av Konsumentverket på det här området utan något egentligt författningens enligt åtagande. Det finns ingen skyldighet för Konsumentverket att ägna sig åt den här verksamheten men man gör det ändå. I dag gör man det inom ramen för befintliga resurser.

I den delen, där verket alltså redan fullgör ett arbete inom ramen för befintliga resurser, menar vi att det inte finns någon anledning att skjuta till mer resurser för just det arbetet. Det som krävs är ju pengar för de nya uppgifter som propositionens förslag innebär. Här tillskjuter vi förstås medel. I den delen sker det inte heller någon som helst prutning i jämförelse med utredningens förslag. Där har regeringen beräknat på samma sätt.

Sedan till, kanske, dagens huvudfrågor, till att börja med förslaget om att avskaffa egenförsöket. Där skulle jag vilja passa på att tydliggöra att även den föreslagna nya lagen kräver att gäldenären ska vara aktiv under förfarandet. Gäldenären ska aktivt medverka under handläggningen av ärendet och tillsammans med kronofogdemyndigheten upprätta det förslag som sedan sänds ut till borgenärerna.

Utredningsbördan ligger alltså fortfarande hos gäldenären, inte hos borgenärerna. Och det är gäldenären som i princip har att lägga fram en sådan utredning som krävs för att det ska anses som skäligt att bevilja skuldsanering. En annan sak är att gäldenären givetvis har rätt att få råd och anvisningar av kommunen och att kronofogdemyndigheten naturligtvis har en skyldighet att inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet bistå med vägledning om till exempel hur man ansöker om skuldsanering och hur man rättar till brister i en ansökan.

Det är också så att det enligt den föreslagna lagen fortfarande kommer att vara så att det vid skälighetsprövning särskilt ska beaktas vilka ansträngningar gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser, alltså om gäldenären har försökt att betala vad han kan, huruvida han har försökt att göra rätt för sig.

Det som förslaget om egenförsök handlar om är att vi vill ta bort det här formaliserade förfarandet att man på ett särskilt sätt ska försöka komma överens och träffa en uppgörelse med sina borgenärer innan man ansöker om skuldsanering. Det kravet i lagen har nämligen med tiden kommit att bli väldigt formaliserat. Det har blivit en procedur i sig, där man ska upprätta en förteckning över sina tillgångar och skulder. Man ska ge en samlad bild av sin ekonomi. Man ska göra en noggrann beräkning på

särskilt sätt av sin betalningsförmåga, och man ska lämna ett förslag till uppgörelse som innebär att man preciserar vad varje borgenär skulle kunna få.

Det här är krav som de allra flesta gäldenärer inte klarar av på egen hand. Det är väldigt få gäldenärer som klarar av att fullgöra den här uppgiften på egen hand, vilket i praktiken har inneburit att gäldenärerna har tvingats in till den kommunala budget- och skuldrådgivningen för att få hjälp med det här. Det är det som förslaget om att avskaffa egenförsöket går ut på. Man ska ge gäldenären en valmöjlighet i det här avseendet.

Vi tror alltså att man genom att avskaffa egenförsöket kan förkorta förfarandet och undvika dubbelarbete för det allmänna och också för borgenärerna. Det är naturligtvis inte så att man med förslaget på något sätt vill nedprioritera den verksamhet som äger rum i kommunerna. Tvärtom vill man förskjuta tyngden i arbetet från att så att säga vara gäldenärens brevlåda – genom att upprätta särskilda förslag som skickas till borgenärerna och göra uträkningar av gäldenärens ekonomi – till att i stället ägna sina resurser åt den förebyggande budget- och skuldrådgivningen för att på så sätt aktivt kunna bistå gäldenären vid ansökan och under själva förfarandet samt under den tid som en eventuell betalningsplan fortlöper. Genom att på det sättet slippa vara gäldenärens brevlåda tror vi att man kan satsa mer på de andra, viktigare delarna.

Det bör också påpekas att ansträngningen att nå en uppgörelse med borgenärerna fortfarande kommer att kunna beaktas inom ramen för den allmänna skälighetsbedömningen. Det är en omständighet bland många andra. Särskilt gäller det kanske i de fall när gäldenären verkligen har något att erbjuda. Denna omständighet ska naturligtvis beaktas, liksom andra omständigheter i ärendet, när man vid den allmänna skälighetsbedömningen prövar om det är skäligt att bevilja gäldenären skuldsanering. Att man inte skickat ut sitt förslag till borgenärerna i den ordning som praxis kommit att bli ska inte vara ett formellt hinder för någon att få skuldsanering.

Låt mig sedan säga några ord om instansordningen. Skuldsaneringsbeslutet är ett beslut som verkligen har ingripande karaktär. Det berör både gäldenärens och borgenärernas civila rättigheter och skyldigheter, och därför måste det självfallet finnas en rätt till domstolsprövning. Men en helt enig utredning, liksom regeringen och samarbetspartierna som står bakom produkten, har funnit att det i förslaget att låta kronofogdemyndigheten även fatta tvingande beslut om skuldsanering inte finns några tveksamheter i förhållande till Europakonventionen om mänskliga rättigheter, eller att det skulle stå i strid med berättigade krav på rättssäkerhet.

Självfallet kan både gäldenären och borgenärerna överklaga beslut meddelade av kronofogdemyndigheten till domstol. Inte heller Lagrådet har vid sin prövning haft några som helst invändningar, utifrån dessa synpunkter, på förslaget.

Varför är det då befogat att överflytta beslutanderätten när det gäller den tvingande skuldsaneringen till kronofogdemyndigheten? Ett viktigt skäl är att dagens ordning möjliggör för en borgenär att så att säga mot bättre vetande, även i de fall han i och för sig kan förutse att gäldenären kommer att få och är berättigad att få skuldsanering, framtinga en prövning i domstol redan i första instans genom att ställa sig negativ vid prövningen hos kronofogdemyndigheten. I sådant fall blir kronofogdemyndigheten tvungen att överlämna ärendet till tingsrätten.

Borgenären behöver som sagt inte ange några som helst skäl till varför han eller hon inte vill gå med på skuldsanering utan kan bara säga blankt nej. Vi menar att ingen egentligen är vinnare med en sådan ordning. Alla är betjänta av att det i stället görs en ordentlig prövning i första instans och att den kan ske någorlunda fort. Men sedan ska det självfallet finnas möjlighet till överprövning i domstol.

Prövningen kommer alltså att ske vid kronofogdemyndighetens skuldsaneringsenheter, som är särskilda i förhållande till indrivningsverksamheten och övrig verksamhet hos kronofogdemyndigheten. På de enheterna finns en lång och bred erfarenhet av solvensrättsliga frågor, och redan enligt den nuvarande ordningen ligger tyngdpunkten i förfarandet hos denna myndighet. Det innefattar både huvuddelen av utredningsarbetet och kontakterna med borgenärerna. Både utredningen och de tidigare utvärderingarna av lagen har också kommit fram till att kvaliteten på kronofogdemyndighetens beslut över lag är mycket god.

I stort verkar det alltså vara så att myndigheten redan i dag besitter de personella och andra resurser som behövs för att kunna fullgöra uppgiften. Men vi menar att man ändå bör kunna tänka sig en del utbildningsinsatser och kompetensförstärkningar, och regeringen har därför avsatt medel som kommer att föras över till kronofogdemyndigheten för att de ska kunna satsa på den här verksamheten och förkovra sig i sitt myndighetsarbete.

Ordföranden: Vi tackar så mycket för den föredragningen. Det är nu dags för utskottsledamöterna att ställa frågor.

Pia Nilsson (s): Det har varit väldigt intressant att lyssna till föredragen. Det framkommer med tydlighet att ett antal av er motsätter er egenförsöket. Det argument som bland annat framförts är att det ska anses vara ett led i rehabiliteringen och i den skuldsattes egen aktivitet. Men vi har också fått höra, inte minst från Justitiedepartementets företrädare, att det hela blivit väldigt formaliserat, och för att över huvud taget mäka med uppgiften måste man ta hjälp av professionella rådgivare.

Representanten för Fattiga Riddare ville dock ta bort försöket eftersom det enligt henne spelat ut sin roll. Jag tycker också att det spelat ut sin roll när vi ser att det inte fyller den funktion som det var tänkt. Om man anser att egenförsöket ska leda till något slags rehabiliterande åtgärder undrar jag hur ni då tänker. Finns det möjligtvis andra sätt att nå det syftet?

När det nu visar sig att egenförsöket mest handlar om administrativa göromål och är så formaliserat att man i princip måste skriva en utredning om alla sina förehavanden, inte bara de ekonomiska, och den därmed alltså spelat ut sin roll, är min fråga: Finns det inga andra sätt som vi mer aktivt borde lyfta fram just vad gäller den skuldsattes egen del i det hela? Jag tänker på det som någon nämnde om att förändra attityder, beteenden och sådant. Är inte det ett mer aktivt åtagande än den formaliserade rådgivningsprocessen? Jag skulle gärna vilja höra lite mer konkret hur ni tänker.

Ordföranden: Då ska vi se om det är någon som tänker mer konkret när det gäller den frågan. Nej. Den kanske var för filosofisk, Pia. Möjligen var det så.

Henrik von Sydow (m): Jag hade tänkt ställa ungefär samma fråga men kanske med en mer tydlig adress till Justitiedepartementet. Alla som känner sig hugade får förstås svara på detta.

Man föreslår nu att egenförsöket tas bort. Samtidigt hörde vi ett par argument mot det, dels att det finns risk för att det får betydelse för vad som kan beskrivas som samhällets betalningsmoral, dels – som det också påpekades – att det framför allt är ett verktyg för den enskilde. Egna ansträngningar, egna initiativ, är alltså centrala i processen. Processen och det momentet spelar kanske en roll just för att det är en egen utpekad process, ett eget utpekat moment, som ger det tillfället.

Snarare skulle väl de som lagt fram förslaget svara på hur man försäkras sig om att alla får denna möjlighet, detta tillfälle, att under någorlunda ordnade processuella former göra rätt för sig. Hur säkras det momentet? Hur säkras den processen, givet det nya förslaget? Det är egentligen samma fråga, men den har en mer tydlig adress.

Jonas Högström: Jag ska försöka besvara frågan. Det huvudsakliga problemet har varit att det till sist inte är gäldenären som tar på sig den uppgiften, utan det blir den kommunala rådgivaren. Därmed har man inte vunnit någonting med kravet. Gäldenären själv har tidigt insett att han eller hon inte klarar av detta och vänder sig i stället till den kommunala budget- och skuldrådgivningen. Att vända sig till någon annan och få den hjälpen kanske är en dellösning vad gäller den egna rehabiliteringen, den egna insikten om problemen, men det kanske inte är den lösning som var tänkt. Tanken var att gäldenären skulle vara just så aktiv själv, men tyvärr har kraven genom praxis kommit att bli för hårda.

Låt mig helt kort lägga till att det naturligtvis inte är så att man genom förslaget på något sätt vill hindra någon från att träffa frivilliga uppgörelser – tvärtom. Frivilliga uppgörelser kommer fortfarande att vara en viktig del i den totala regleringen av överskuldssättningsfrågor, men att man gjort på just det sättet ska inte vara ett materiellt hinder mot att bevilja skuldsättning. Var det svar på frågan?

Henrik von Sydow (m): Någon riktig försäkring om det momentet, initiativet, finns inte – även om det förstås ligger i själva förslaget att plocka bort det som ett krav. Svaret på frågan är alltså att det inte finns några reglerade alternativ.

Jonas Högström: Nej, eftersom skuldsaneringslagen är den reglering som finns på området blir resultatet sådant. Frivilliga uppgörelser regleras ju ingenstans, alltså hur de ska ske och i vilken ordning de ska ske. Det är riktigt.

Jan Ertsborn (fp): Om jag lite grann fortsätter den diskussion som nu förts borde man kanske gå tillbaka och titta på vilka personer det handlar om. Någon sade att det är vanliga människor som drabbas och hamnar i den här situationen. Det är väl i och för sig riktigt, men de är också ganska så deprimerade, lite apatiska, öppnar inte kuverten från kronofogden och inkasobyrå och så vidare. De behöver hjälp. Rättshjälp är uteslutet, och det är väl ingen som pläderar för det heller. Inte heller pläderar någon för det danska systemet där man förordnar advokat eller någon annan som biträde till den sökande.

Då kommer vi tillbaka till att rådgivaren på kommunal nivå är en mycket viktig figur. Därför skulle jag vilja fråga Karin Hällsten: Hur ser det ut i Sverige i dag? Om jag är rätt underrättad finns det några kommuner som inte har den funktionen. Hur många är de i så fall, och kan man förvänta sig någon förändring?

Min andra fråga skulle jag vilja ställa till Skatteverket, som får representera kronofogdemyndigheten. I dag handläggs skuldsaneringarna, om jag är rätt underrättad, på en plats i varje region; vi har totalt tio regioner i Sverige. Enligt mycket tydliga signaler kommer det att ske en ytterligare centralisering av kronofogdemyndigheten. Det kanske blir fråga om två eller tre platser i hela landet, vilket innebär att avstånden blir sådana att ytterst få sökande kan ha en personlig kontakt med handläggarna hos kronofogdemyndigheten. Jag skulle vilja veta vad kronofogdemyndigheten har för planer. Är det riktigt att det endast blir fråga om ett par tre ställen i Sverige?

Karin Hällsten: De flesta kommuner har i dag budget- och skuldrådgivare. Det finns några som inte har det, men de är väldigt få. Flera mindre kommuner köper tjänsten av de större kommunerna. Det blir alltså en sammanslagning, och då finns det naturligtvis hjälp att få för alla på nära håll. Eftersom budget- och skuldrådgivare ska finnas i samtliga kommuner, och den rådsökande därmed ha nära till kommunens handläggare, tycker vi att det är viktigt att egenförsöket finns kvar. Vi måste också beakta att dessa personer ofta mår väldigt dåligt, har en skral ekonomi, kanske varken har telefon eller Internet och dessutom har svårt att klara skriftväxlingen med en myndighet.

Gabriella Södergård: Först och främst vill jag ta tillfället i akt och säga att Skatteverket tycker att förslaget är mycket bra, och vi ser fram emot och hoppas att det blir genomfört. Vi har haft vissa synpunkter som vi framfört i remissvaret. Vi ser också fram emot att samarbeta med Konsumentverket och att ha en fortsatt god kommunikation med budgetrådgivarna. Det är viktigt.

Jag vill poängtera att vi sedan länge haft en mycket god kompetens på våra skuldsaneringsenheter vid kronofogdemyndigheten. Det är en verksamhet väl separerad från indrivningen. För att svara på din fråga har skuldsaneringsenheter tidigare funnits på tio platser i Sverige. Det har pågått en omorganisation, och enheterna har nu centraliserats till fem orter. Utbildning har nyligen genomförts vid bland annat Östersundskontoret, som är alldeles nytt. Det fungerar mycket bra.

Nu arbetar vi aktivt vid Skatteverket med utbildningsfrågor. Vi kommer självklart att lägga ned mycket energi på att detta ska fungera. Vi förbereder oss på alla de plan som vi i dagsläget kan komma på. Skuldsaneringsenheter finns alltså på fem orter i dag.

Anneli Särnblad (s): Jan Ertsborn var inne på det som jag tänkte fråga Karin Hällsten om. Du sade i ditt anförande att du kände en oro för att vissa kommuner drog ned. Jag skulle vilja ha det lite mer preciserat, hur många de är och så vidare.

Vi har i dag inte talat om det förebyggande arbetet, och det som Karin också var inne på, nämligen kunskapen om alla de valmöjligheter man står inför, hur man ska välja rätt och sådant. Jag skulle vilja fråga Konsumentverket: Hur jobbar ni med information och kunskap till unga människor för att de inte ska hamna i dessa problem? Vi tar alltså inte i dag upp det förebyggande arbetet. Konsumentpolitiken är en välfärdsfråga. Det handlar om att kunna välja rätt. Jag skulle vilja höra hur Konsumentverket ser på detta samt vilja be Karin precisera hur många kommuner det gäller och hur tendenserna ser ut.

Vilhelm Nordenanckar: Vi arbetar en hel del med information speciellt riktad till ungdomar. Det går framför allt ut på att vi riktar oss till vidareförmedlare, och då är det lärare som är vår målgrupp. Vi har på vår hemsida på Internet utarbetat det som vi kallar lärarrummet. Där kan lärarna gå in och hämta material avsett just för detta område.

Vi har också sedan länge ett nära samarbete med kronofogdarna. Det handlar om att ta fram material som särskilt riktar sig till ungdomar just för att undvika överskuldsetting. Även vi har konstaterat att ungdomar och skuldsetting är ett stort och växande problem.

Det finns dock mycket mer att göra. Egentligen görs det för tillfället väldigt lite mot vad som borde göras.

Tasso Stafilidis (v): Först skulle jag vilja ställa några frågor om egenförsöket. Jag börjar med att vända mig till Anna-Lena Ringstål från Riksförbundet Fattiga Riddare. Det skulle vara värdefullt för oss att få veta Riksförbundet Fattiga Riddares argument för varför ni tycker att det är bra att egenförsöket slopas.

Sedan vill jag fråga Karin Hällsten från Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare om ni anser att det finns några negativa argument för det. Jag kunde inte uppfatta någon som helst negativ syn på egenförsöket från er sida. Ni möter ju dessa människor i er vardag.

Jag har förstått av de människor jag varit i kontakt med att det upplevs som ett väldigt problem att man från kommunens sida ställer krav på människor som är oerhört kränkta och på olika sätt nedgångna genom att säga ungefär: Om du inte har förmågan att hjälpa dig själv så hjälper inte vi dig. Jag säger inte att det är så, men det är så många upplever det. Sedan vet vi att det ser väldigt olika ut mellan kommunerna eftersom verksamheten skiljer sig lite grann.

Jag skulle därför vilja höra om ni ser några negativa sidor med egenförsöket. Till sin art tas det ju inte bort, och i tredje stycket på s. 31 i propositionen sägs också att ansträngningar naturligtvis värdesätts, vilket även Jonas Högström från departementet tog upp.

Slutligen vill jag ställa en fråga till er alla egentligen; Konsumentverket var inne på det lite grann i början. I synnerhet vill jag fråga er från inkassoföreningarna hur ni ser på den aggressiva marknadsföring som sker i samhället i dag. Dels gäller det vårt statliga Svenska Spel, som har en mycket aggressiv marknadsföring beträffande folks spelande – och vi vet att spelskulden ökar lavinartat – dels gäller det alla de så kallade enkla lånen där man i princip kan ringa och få ett lån på tiotusentals kronor, ja upp till hundratusen kronor, utan att säkerheter kontrollerats.

Om ni ser detta som ett problem, vilket jag alltså gör, undrar jag: Vilket ansvar tar ni som intresseorganisation för inkassoföreningarna när det gäller den typen av marknadsföring? Ser ni något sätt att kunna stävja den eller informera om den? Det handlar ju om era uppdragsgivare.

Ordföranden: Om jag förstod dig rätt var första frågan riktad till Riksförbundet Fattiga Riddare, andra frågan till budget- och skuldrådgivarna och tredje till något inkassoföretag. Är det rätt uppfattat, Tasso? Ja.

Anna-Lena Ringstål: När det gäller egenförsöket tycker jag inte att det ska slopas. Vi talar om egenförsöket i den delen som handlar om att söka skuldsanering. Alla dessa människor har gjort egenförsök – massor av gånger. Men det kanske var för femton tjugo år sedan. Nu kommer jag tillbaka till den spiral som jag talade om tidigare. Vi tycker att egenförsöket ska slopas om syftet enbart är att det ska göras för att kunna söka skuldsanering. Däremot är vi väldigt positiva till de frivilliga uppgörelserna. Det gäller framför allt ackordsuppgörelser och liknande. Det ska vi absolut satsa på.

Jag blev lite oroad när jag hörde att det talades om försäkring. Vilken försäkring? Det var någon som ställde frågan hur vi försäkrar oss vad gäller de här människorna. Jag ser inte det som ett led i rehabiliteringen. Det är precis där man börjar när man blir överskuldssatt. Det enda man gör är egna försök. Det var det jag försökte säga. Man lånar och försöker reda ut det hela på alla möjliga vis. Sedan går det ett antal år och så ramlar man ned i spiralen och tappar fotfästet totalt.

Någon nämnde att man inte ens öppnar kuverten längre. Det är vanligt förekommande, för man orkar inte till slut. Att då göra ett egenförsök, exempelvis om man har ett nollbud, bara för att det står i lagen, och myndigheten sedan ska göra exakt samma sak, det ser jag ingen vits med. Om man däremot ser att man kan nå en överenskommelse med fordringsägarna så – absolut. Jag hoppas att det var svar på frågan.

När jag nu har ordet vill jag också passa på att säga något om det som vi talade om tidigare, nämligen budgetrådsgivningen i kommunerna. Jag vill flagga för att det på många ställen är långa köer, och därför vänder man sig till Riksförbundet Fattiga Riddare. Jag sitter hela dagarna och talar med människor som berättar om väntetider på ett halvår eller ett år. Dessutom saknar vissa kommuner budgetrådsgivning, och då försöker vi stötta och hjälpa in stället. Det vill jag flagga för.

Karin Hällsten: Jag ska först svara på frågan vilka kommuner som aviserat att de ska sänka budget- och skuldrådsgivarnas resurser. Jag kan inte säga hur många kommuner det är, men det finns ett antal kommuner som i samband med att det nya lagförslaget kom aviserat att det inte behövs så mycket resurser i varje kommun.

Eftersom jag är ordförande i budget- och skuldrådsgivarnas förening har jag fått många signaler från kolleger runtom i landet. Politiker och chefer har tolkat det nya förslaget så att resurserna inte behöver vara så stora, utan de kan dras ned med 50 %, med 25 %, alltså minskas. Det är mycket olyckligt eftersom det ytterst drabbar den rådsökande. Det gäller särskilt nu när köerna i många kommuner är långa.

Jag vill också säga något om negativa argument. Jag känner inte riktigt igen det som sägs om att det kommer en rådsökande till oss och får en negativ syn på egenförsöket. Vi träffar den rådsökande och tillsammans arbetar vi oss successivt fram till ett förslag. Det handlar ju inte om endast ett eller två besök, utan det krävs ett antal besök eftersom det oftast är mycket som ska ordnas upp – man ska deklarerat, börja betala sina radio- och tv-avgifter, betala när man går till tandläkaren, läkaren och Apoteket. Det är ganska mycket som den rådsökande inte gjort under tiden.

Vi kollar också upp vilka skulder det finns, och så småningom går vi ut med ett ackordsförslag. Under tiden förklarar vi mycket grundligt hur hela processen kommer att fortgå hos kronofogdemyndigheten och vid ett eventuellt besök i tingsrätten, vilket det ibland blir fråga om. Det gör vi för att den rådsökande ska vara förberedd på det som sker och klara de fem åren.

Vi ska alltså försöka lyfta upp de stukade personer som kommer till oss, personer som under lång tid mått jättedåligt – oftast handlar det om fem sex år innan de kommer till oss – och ibland också blivit väldigt dåligt bemötta av fordringsägare. Vi är de som kan försöka lyfta dessa personer till att klara hela processen. Och det tar tid. Jag känner inte igen det negativa, utan det är snarare något positivt att man plötsligt fått någon att diskutera sina problem med.

Susanne Bruce: Ja, det är helt riktigt att vi i dag ser en uppsjö av krediter på marknaden. Det är mycket enkelt att få nya krediter, och vi ser att skuldsättningen ökar. Det vi från inkassoföreningens och SIO:s sida kan göra är framför allt att i vår branschorganisation inte ta in uppdragsgivare som har oseriös kreditgivning och som använder den aggressiva marknadsföring som du också var inne på. När det gäller de senaste telefonlånerna kan du till och med genom att skicka ett sms få ett lån på 3 000 kr inom några sekunder. Det ökar hela tiden.

Man kan till viss del säga att med det ränteläge som vi har i dag är det väldigt många av de skuldsatta som är så hårt skuldsatta att de faktiskt inte ens är värda att lämna till kronofogden. Det är fortfarande så att vi betalar för att lämna ärenden dit. De får i dag hjälp att samla ihop sina skulder och ta lån på ett enklare sätt för att sanera bort sina skulder. Där kan man se den positiva effekten av marknadsföringen. På de riktigt gamla lånen som härstammar från 80-talet är det förfärliga räntor om man jämför med det som lånas ut i dag. Så man kanske ska se det från den synvinkeln också.

Tasso Stafilidis (v): Jag tänkte just på alla de försök som människor har gjort innan de kommer till er skuldrådgivare. Det är det jag funderar på utifrån argumentationen i remissvar och effekten av egenförsöket. Jag ville bara höra om ni är hundra procent positiva till egenförsöket, att ni verkligen inte ser något problem alls, trots att människor har gjort egenförsök innan de har kommit till er.

Karin Hällsten: Ofta har personerna gjort ett egenförsök. Det egenförsöket kanske spänner över en eller två fordringsägare. I verkligheten kanske man har tio. Det är det som är skillnaden. När vi sätter oss ned och går igenom hur den rådsökandes skuldsituation ser ut tar vi med helheten. Det har man oftast inte gjort själv när man har gjort ett eget försök. Då kanske man har tittat på de skulder som man kommer ihåg. Det kanske är två banklån. Oftast ser det ut på det viset.

Maria Hassan (s): Jag vet inte till vem min fråga är, men frågan gäller de fall där barn finns med i bilden. Jag utgår från att man vid skälighetsbedömningen tar hänsyn till det och att dessa fall prioriteras, men kanske någon kan svara på den frågan. Jag hoppas att det blir betydligt bättre när man inför samverkansskyldighet mellan olika myndigheter. Då blir det mer fokus på det.

Jonas Högström: Självfallet är det så redan i dag att när man beräknar hur mycket gäldenären ska få förbehålla sig för sitt eget uppehälle och för sin familjs uppehälle tar man hänsyn till huruvida gäldenären har barn. De reglerna ser vi i och för sig inte över nu. Det skrivs inte mycket om det i propositionen. Vi har inte tänkt förändra dem heller egentligen. Man kan väl möjligen nämna att de reglerna i dag är kopplade till reglerna i utsökningebalken som gäller vid löneutmätning. Som Fredrik aviserade kommer de reglerna att ses över. Inom ramen för den översynen kommer man också att behandla hur man beräknar gäldenärens förbehållsbelopp. Det kommer indirekt att få inverkan även vid skuldsanering.

Raimo Pärssinen (s): Först vill jag tacka för Anna-Lena Ringståls motive-ring kring slopande av egenförsöket. Hon sade också att det är viktigt att man tar tag i det här när det är färskt. Det låter ju rimligt och sunt. Då är frågan hur man når alla som har behovet. Från det kan man styra över till egenförsöket. Då blir frågan återigen till Karin Hällsten. Finns det några tankar om man skulle slopa egenförsöket att det på något vis skulle minska antalet individer som då går in och tar hjälp när det gäller skuldsanering? Blir det färre då?

Karin Hällsten: Jag pratade tidigare i mitt anförande om att en stor del av de rädsökande som kommer till oss inte har förmåga och kunskap att på eget initiativ ansöka om skuldsanering. Dessa personer behöver väldigt mycket hjälp. De behöver väldigt mycket stöttning för att det över huvud taget ska bli en skuldsaneringsansökan eller en frivillig överenskommelse. Om kriteriet försvinner och de inte kommer till kommunen först och vi hjälper dem i den utsträckning som de är i behov av, om de själva ska försöka göra en skuldsaneringsansökan hos kronofogdemyndigheten tror jag att de här personerna kommer att falla ur. De kommer inte att klara det. Vi ser också att vid minsta motgång backar de. De har fått så mycket motgångar redan i sitt liv. Så fort det blir något mer är de inte intresserade längre. Även om de skulle komma så långt som att ansöka om skuldsanering tror jag att om det då blir ett avslag backar de tillbaka och så blir det ingenting mer sedan.

Marianne Carlström (s): Jag har en fråga till Socialstyrelsen. Det handlar om tillsyn. Det står i propositionen att man ska samarbeta med de myndigheter som kommer i fråga om tillsyn. Det står också om en utredning där man skulle ha en generell skyldighet att samverka. Är det något som man på Socialstyrelsen tror skulle vara tillämpligt och bra?

Jag har en fråga till. Den kan väl vem som helst svara på. Man blir lite osäker här. Vi tror att det ska komma fler ansökningar på grund av förändringarna i lagen, att fler ska söka och att det ska gå snabbare. Är det någon som inte tror det?

Drazenko Jozic: Vi ser positivt på samverkan naturligtvis, men det löser inte det problem som vi har påtalat här. Som vi från Socialstyrelsen ser det finns det en diskrepans i lagstiftningen som det ser ut i dag när det

gäller tillsynsrollen, framför allt när det är fråga om länsstyrelsernas tillsynsroll. Den omfattar verksamhet enligt socialtjänstlagen som det ser ut i dag. Om Socialstyrelsen och länsstyrelserna ska ha tillsynsrollen även när det gäller budget- och skuldrådgivning som kommunerna svarar för tycker jag att man åtminstone borde reglera det i skuldsaneringslagen. Att man ska samverka med övriga myndigheter i tillsynsfrågor är en självklarhet för oss.

Susanne Bruce: Jag kan lämna en replik på det. Jag tror att det kan bli mer skuldsaneringsansökningar, men man ser att antalet frivilliga uppgörelser som görs direkt med fordringsägarna och uppdragsgivarna är så många gånger mer än det som är skuldsanering i dag. Vi pratar om hundratusentals frivilliga uppgörelser och de görs dagligen. Jag tror att det beror på att de skuldsatta ibland upplever att det är jobbigt att ha kontakt med myndigheterna, att de hellre vill göra frivilliga uppgörelser direkt med inkassobolagen eller med sina fordringsägare.

Karin pratade om det och vi märker också av att de som väl har fått en skuldsanering verkligen behöver stöd under resans gång. Där tror jag att budget- och skuldrådgivarna kan göra en jättestor insats. Vi ser ju tyvärr baksidan, de som återfaller i skulderna trots att de har fått en skuldsanering. Då har det inte den rehabiliterande effekt som var tanken med lagstiftningen från början och är tanken nu med det nya förslaget.

Johan Löfstrand (s): Jag har en följdfråga till Inkassoföreningen gällande det som du sade. Det var det som Pia berörde i sin frågeställning. Självklart måste man ha en person som får den skuldsatta personen att bli drivande, ta initiativ och vara aktiv i de här delarna, men vad i den ganska formaliserade processen är det som egentligen ger det drivet? Skulle man inte kunna hitta andra sätt som gjorde att man fick den individen lika pådrivande och lika intresserad av att genomföra de här åtgärderna som just egenförfarandet? Finns det några andra sätt som du ser det, så man skulle kunna få personer lika aktiva? Det har blivit en ganska formaliserad process.

Susanne Bruce: Framför allt har budget- och skuldrådgivarna fått en stor roll i egenförsöket. Vi har inte ett inkassobolag i Sverige utan flera olika. Det gör att många upplever att det är väldigt jobbigt att de får många inbetalningskort från olika ställen. De kan inte hålla ordning på det. Det har också varit väldigt jobbigt för dem som har fått skuldsanering. Man får en betalningsplan som man nästan måste vara civilekonom för att läsa. Där har inkassobolagen, i alla fall de större, försökt att lösa det när det är avskrivna fordringar till exempel så att de kan ha ett inbetalningskort trots att de har flera skulder. Man försöker förenkla det så mycket som möjligt för den skuldsatta att betala. Vi når ju inte hela vägen där. Vi är privata bolag. Vi kan inte gå samman till en enhet, men vi försöker i den mån vi kan att hjälpa. Det är naturligtvis ett ekonomiskt tänkande även för våra uppdragsgivare och för oss själva att det blir en billigare hantering. Det underlättar också för den skuldsatta.

I min roll, där vi jobbar, känner jag att budget- och skuldrådgivarna många gånger skulle ha en ännu viktigare roll under skuldsaneringsgången. Även om inte alla går så långt som till kronofogden ser vi att de skuldsätter sig på nytt igen. Det är säkert för att de har en väldigt pressad situation. Man ska leva på existensminimum under fem år. Det är lätt att dra på sig nya skulder. Det behöver inte vara att man tar en ny kredit. Det kan vara att man går till tandläkaren eller vad som helst.

Tasso Stafilidis (v): Jag tycker att budget- och skuldrådgivarna är jätteviktiga. Jag blir väldigt orolig när Karin Hällsten säger att det finns politiker ute i kommunerna som har läst propositionen och utifrån det dragit slutsatser om att man ska skära ned. Då vet jag inte vad de har läst. De kan inte ha läst den här propositionen. Då borde ni från budget- och skuldrådgivarna se till att aktivt föra ut fakta om vad som faktiskt står.

Jag blir också lite orolig över de svar som jag har fått på mina frågor. Det är precis som om egenförsöket tas bort. Ni skulle få mindre att göra. Skuldsatta skulle inte kontakta er. Det är väl snarare tvärtom. Om det är fler som kommer att söka kommer man att söka sig till budget- och skuldrådgivarna för att få hjälp att upprätta en ansökan. Det är ju inte själva egenförsöket som har ett egenvärde. Det är kontakten med er, att få del av er kompetens, att få hjälp av det förebyggande arbete ni gör och framför allt för att ni ska ha mer tid till förebyggande arbete. Så jag skulle vilja ställa en fråga. Utifrån propositionen och de förslag som nu gäller i och med att man tar bort egenförsöket, kan ni från er förening, budget- och skuldrådgivare, se nya möjligheter på vilket sätt ni ska kunna stärka de här människorna och jobba förebyggande så att de inte kommer tillbaka med nya ansökningar om ytterligare några år?

Vilhelm Nordenanckar: Vi från Konsumentverket är inte negativa till att man tar bort det första försöket, men vi inser också att det kan bli ett kontaktproblem. Det kan uppstå att man inte på ett tidigt stadium fångar upp de här människorna i den kommunala skuldrådgivningen, som man går miste om när man tar bort det första steget. Det är ett problem bland annat för oss, för kommunförbundet och Skatteverket att hitta former för hur man ska förbättra de kontakterna och även på ett tidigt stadium kunna fånga upp det. Som jag sade i mitt inledningsanförande är det ett väldigt viktigt jobb som man utför ute i kommunerna. Det är väldigt viktigt att komma in tidigt, vilket det är många som har påpekat här. På ett tidigt stadium finns det stora möjligheter att lösa det på en frivillig väg. Vi verkar för att budget- och skuldrådgivarna ska få fler verktyg att jobba med så att man kan få fram ackordsuppörelser och ackordssummor, vilket är väldigt svårt att få i dag. Vi kan titta på Finland som har en sådan ordning med Garantistiftelsen där man kan gå in och garantera en ackordsuppörelse. De har även sociala lån så man kan gå in och lösa vissa skulder. Det kan vara problem med *cash flow* bara, att man plötsligt inte har pengar att betala en skuld. Då faller skulderna som ett dominospel. Sådana verktyg är också viktigt att man kan jobba med ute i kommunerna. En

poäng med Garantistiftelsen i Finland är att den finansieras av dem som spelar på spelmaskiner, *slot*-maskiner. En del av det går in till den verksamheten. Det kanske är något att fundera på hos oss också. Vi hör ju att ökade skulder beror på spelberoende.

Gösta Fischer: Mycket av debatten handlar om egenförsöket. Man får ett intryck av att det gäller egenförsökets vara eller inte vara, men det är inte frågan om det, som framhölls från departementets sida. Det finns ju kvar som ett led i den allmänna skälighetsbedömningen. Man kan fråga sig vad som blir effekten om man tar bort kravet, för det är det som det handlar om. Antagligen är det så att i en massa fall där egenförsöket skulle vara misslyckat eller inte kunna gå att genomföra slipper man kravet på att producera information om detta. Om borgenärerna är misslynta med att en gäldenär inte har varit tillräckligt aktiv i sina försök att betala sina skulder är det inget som hindrar att den borgenären i kronofogdeprocessen till slut vägrar att gå med på en skuldsanering. Vi vet att det ska vara tvingande beslut där. Man kan alltså köra över en borgenär, men borgenärerna kan då i sin tur överklaga till nästa instans. Jag tror att fortfarande kommer kravet i realiteten att vara lika stort på någon sorts egenförsök i de fall där det verkligen finns pengar att tillgå. I slutändan kommer det ändå att vägas in i den slutliga bedömningen, oavsett om det är kronofogden, tingsrätten eller hovrätten som ska bedöma det. Så jag tror att lite grann är detta en strid om ord. Man tar bort en onödig formalitet, och det tycker jag verkar riktigt.

Gabriella Södergård: Jag vill bara ge en kommentar till Susanne Bruce. Du nämnde att det är väldigt många som återkommer med nya skulder. Vi på Skatteverket har nyligen gjort en undersökning som visar – vi har olika åsikter när det gäller det här uppenbarligen – att siffran inte alls är så hög. Självklart finns det här ett förbättringsområde. Vi kommer att lägga in extra krafttag när det gäller att förbereda den skuldsatta för livet efter skuldsaneringen så att man inte återkommer och hamnar i tråkigheter igen.

Jag vill återigen poängtera att vi ser det som att budget- och skuldrådgivarna har fått en förstärkt roll i och med det här förslaget. De kommer att vara ännu viktigare än vad de någonsin har varit och verkligen kunna arbeta aktivt under hela perioden. Vi ser, som sagt var, väldigt mycket fram emot att ha ett gott samarbete.

Susanne Bruce: De här personerna hamnar ju inte hos kronofogdemyndigheten av det enkla skälet att de kommer på inkasso igen. Sedan försöker de verkligen hålla näsan över vattenytan och betala de här skulderna. Så det går inte så långt. Det är därför de inte finns med i de mätningarna när man pratar om återfallsfrekvensen. Vi har gjort mätningar på alla de större inkassobolagen, och alla ser det likadant.

Får jag ställa en fråga till Skatteverket? Vi skulle gärna vilja veta hur tydliga de här rollerna ska bli. Skuldsaneringsenheten har en väldigt tydlig roll. Det vet vi. Men indrivningsenheten? De sitter och kör ut listor för att

folk ska söka skuldsanering, men det är egentligen inte de som är hårdast skuldsatta i Sverige i dag. Ska det fungera så? Är det det som är tydliga roller inom myndigheten?

Gabriella Södergård: Jag förstod inte riktigt din fråga. Den handlar troligtvis om skuldsaneringsenheten kontra indrivningsenheten och hur det kommer sig att de skickar ut information om skuldsanering. Det är enkelt, tycker jag. Vi har ju ett totalt ansvar för våra medborgare. I och med att de hamnar i tråkigheter vill man som indrivning också arbeta preventivt och hjälpa medborgare. Ett sätt är att skicka ut information så att de kan komma vidare och över huvud taget få reda på att det finns något som kallas skuldsanering. Därför gör de så. I övrigt har vi, som jag tidigare sade, väldigt separata roller. Men en informationsdel har de.

Anna-Lena Ringstål: Det var väl Gösta Fischer som i sitt anförande pratade om anhöriga. Det är kanske inte i min roll som representant för Riksförbundet Fattiga Riddare som jag svarar på den frågan, utan eftersom jag var med och jobbade. När skuldsaneringslagen kom var det väldigt mycket kritik över att handläggningen var alldeles för långsam. Det tog för lång tid helt enkelt. Det kostade för mycket. Då gick man igenom och tittade på hur det handlades, på själva förfarandet. Då visade det sig att väldigt många satt och gjorde registerforskningar på anhöriga. Kronofogden har i dag inte rätt att gå in. Vi har inte rätt att gå in och göra registerforskning. Därför tog vi bort det. Det kom en rapport -97 -98 tror jag, rapporten om förenklad handläggning. Där framkommer det ganska tydligt att vi inte får gå in på någon annan person än den som har sökt. Så det är inte något slarv.

Ordföranden: Vi har från utskottet all anledning att tacka våra gäster för att ni har kommit hit och delat med er av ert kunnande när det gäller den här frågan. Vi i utskottet kommer i början av nästa vecka att åka till Danmark där vi bland annat ska titta på den verksamhet som de har där när det gäller skuldsanering. De var ju först i Norden i Danmark, så det är lite spännande att se hur de hanterar de här frågorna.

Vi har blivit mycket klokare, tror jag att jag kan säga. Vårt arbete när det gäller den här propositionen ska slutföras i vår. Sedan kommer beslutet att äga laga kraft den 1 januari 2007. Vi tackar er så väldigt mycket för att ni kom hit och hjälpte oss med dessa svåra och för människor så viktiga frågor. (Applåder)